

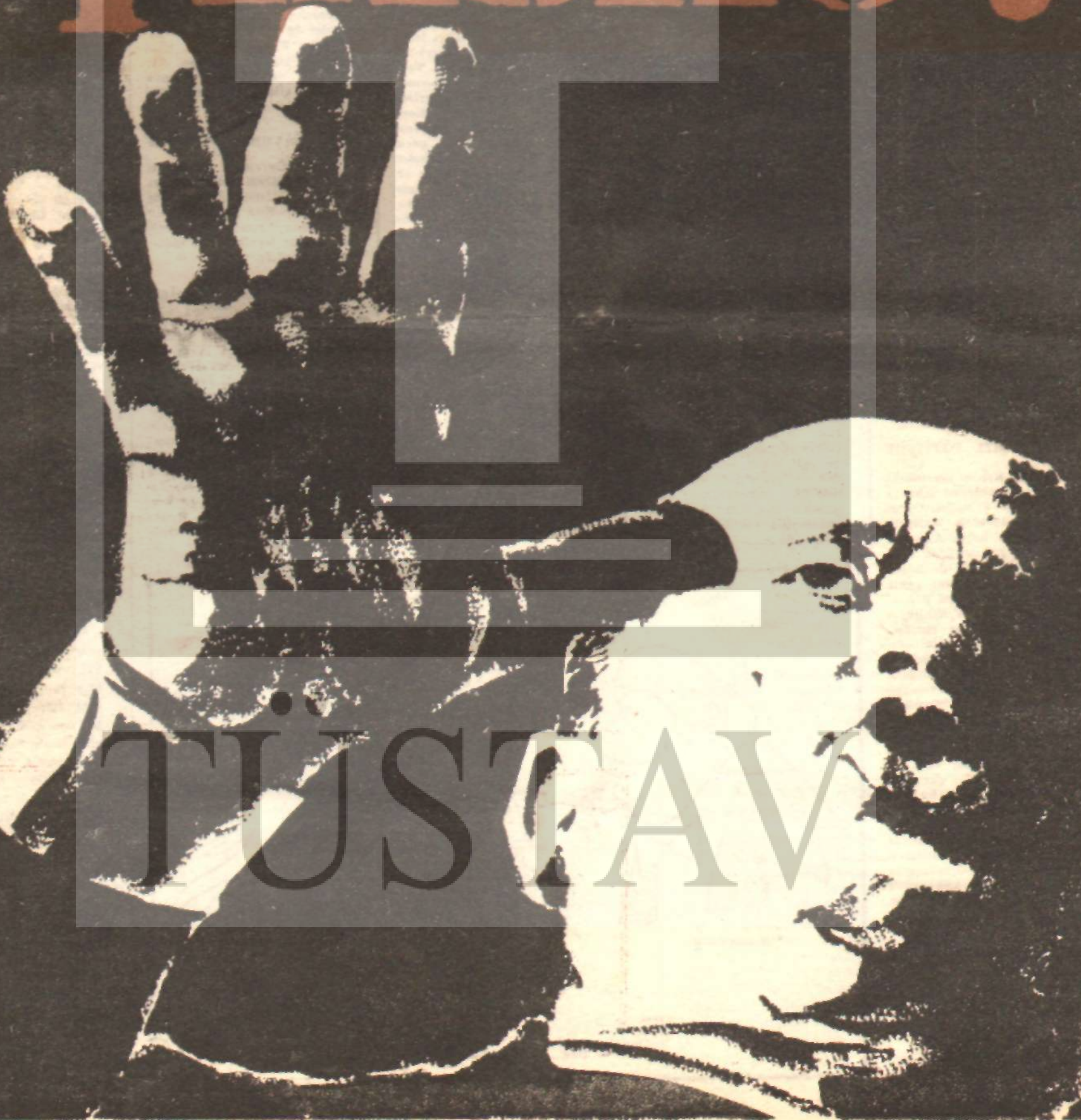
ANT

Demirel'in
değil
Amerika'nın
zaferi!

Haftalık Dergi • 5 Aralık 1967 • Sayı: 49 • 125 Kuruş

FIYASKO!

HAFTANIN NOTLARI

27

kasım

TIP ve Kıbrıs

● TIP Merkez Yürütme Kurulu, Genel Başkan Aybar'ın başkanlığında yaptığı toplantıda Kıbrıs konusunu görüşerek ya yınladığı bildiride görüşlerini şöyle açıkladı: «Kıbrıs buhranını bütün yönleriyle ele almak gerektigine inanan TIP, meselenin çözümünü sadece adadaki soydaşlarımızın dört yıldanberi uğradıkları vahşî tecavüzlerin durdurulması şeklinde mütalâa etmemektedir. Şüphesiz meselenin ilk çözümü, adadaki saldırı hareketlerinin kesinlikle sona erdirilmesi ve bunun için de antlaşmalar çiğnenerek Kıbrıs'a sokulmuş olan 13 bin Yunan askerinin derhal adadan geri çekilmesidir. Ancak, Kıbrıs buhranı aynı zamanda Türkiye'nin ve bütün Orta Doğu'nun güvenliği meselesidir. Bundan dolayı Kıbrıs'ın Amerikan emyalları maşası Yunanistan hakimiyeti altında bir suçlama tahtası haline getirilmesi ne kaffiyen izin verilmez. Kıbrıs'ın soydaşlarımızın hak ve hürriyetlerinin teminat altına alınmasıyla Türkiye'nin emniyetinin sağlanması işlerini bir bütün olarak mütalâa eden partimiz, gerçek çözümün Amerikan nüfuz ve tesiri dışında bulunduğuna inanmaktadır. Bu inanca TIP, 1964'ten beri NATO içinde bir çözüm aramasının boş bir gayret olduğunu tekrarlamaktadır.»

Kitap toplatıldı

● Payel Yayınevi tarafından yayınlanan ve arkadaşımız Can Yücel tarafından dilimize çevrilmiş olan Mao Ce Tung ve Ernesto «Che» Guevara'nın yazdıkları «GERİLLA HARBI» adlı kitap toplatıldı. İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliği'nin TCK'nun 142 ve 311. maddelerine istinaden toplattığı GERİLLA HARBI, emperyalizme karşı savaşan ulusların kullandıkları gerilla taktiklerini anlatmaktaydı.

28

kasım

Zirveye doğru

● Newsweek Dergisi'nin verdiği bir habere göre, Amerika Cumhurbaşkanı Johnson, son günlerde Sovyetler Birliği Başkanı Kosigin'den aldığı gizli bir mektup üzerine bir Rus — Amerikan zirve toplantısı için imkânlar aramaya başladı. Yapılacak olan zirve toplantısının başlıca konusunu son Ortadoğu olayları teşkil edecek ve taraflar Ortadoğu'ya silâh sevkiyatının sınırlandırılması için görüşmeler yapacaklardır. Toplantının önümüzdeki baharda yapılması bekleniyor.

Sovyet filosu

● Ortadoğu savaşından önce Akdeniz Filosu'nu takviye etmeye başlayan Sovyetler Birliği'nin geçen aylar içinde Akdeniz havzasındaki su üstü gemilerini 45'e yükselttiği İsrail askeri haber alma servisleri tarafından tesbit edildi. Verilen bilgilere göre, aralarında İkmal ve onarım gemilerinin de bulunduğu bu filo «Sverdlov» tipi üç kruvazör dâhildir. Sovyet deniz gücünün en büyük gemilerinden olan Sverdlov'lar, nükleer veya klasik savaş başlığı taşıyan füzelerle donatılmıştır. Kısa adı «Sam — I» olan bu füzelerin menzili 150 deniz milidir. Filoda bu kruvazörlerden başka fırkateynler, muhripler, füze atan ufak tonajda tekneler ve toplam tonajı 4 bin tonu bulan birkaç çıkarma gemisi de vardır.

Yargılandılar

● Kıbrıs olaylarıyla ilgili olarak yapılan mitingte Amerikan bayrağını yırttıkları iddiasıyla Ayık İhsani, Deniz Gezmiş ve Uğur Bükre hakkında açılan davaya 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde bakılmağa başlandı. Sanıklar, verdikleri ifadelerde kendilerine isnad edilen suçu kabul etmediler.

29

kasım

İşçi ticareti

● Mevcut bozuk düzende Türk işçilerine iş sahaları açamayan iktidar, Türk vatandaşlarını allelerinden ve yurtlarından ayrılarak dünyanın öteki ucundaki Avustralya'ya göçmeğe teşvik ediyor. Oysa, büyük umutlarla Avustralya'ya gidecek olan işçilerimizi orada da sefalet beklemektedir. Nitekim, halen Avustralya'da bulunan bir Türk işçisinin Hürriyet Gazetesi'nde yayımlanan mektubunda aynen şöyle deniliyor: «Haftada 45 dolar kazanıp, vergi düştükten sonra elimize 39 dolar geçmesine katlanırsanız buyurun Avustralya'ya. Bunun 13 dolarını yiyeceğe, 13'ünü de yatacağa verirsiniz. İki dolar da işinize gidiş geliş yol parası. Ayrıca sigortaya bağlanmak istersen, haftalık veya aylık ödemelerde bulunursun. Kadınlar 20 - 23 dolar arası para alır. Elinde iş olan, işini bırakıp buraya gelmesin. Avrupa'da çalışanların buraya gelmesi attan inip eşeğe binmek olur.»

Savehiğe verildi

● Türkiye Öğretmen Sendikası İstanbul Şubesi eski başkanı Süleyman Üstün, Ayık İhsani Gecesi'nde Köy Enstitülerinin açılmasını savunduğu için halkı ihtilâle teşvik ettiği iddiasıyla savehiğe verildi.

Mahkûm oldular

● Yunanistan'da faşist çetelerin terör hareketi devam ediyor. Kıbrıs pazarlıkları sürüp giderken Selânik Askeri Mahkemesi, 41 Yunanlı vatansızları ağır cezalarla cezalandırdı. 30'u öğrenci olan 41 kişi, Vatansızlar Cephesi'nin üyeleridir. Bunlardan üç öğrenci yirmi yıl, aralarında bir kızın da bulunduğu beş öğrenci 12-18 yıl, beş kişi sürgüne, sebeke'nin yöneticisi Konstantin Verros ile eski öğretmen Kristo Moskos müebbet hapse mahkûm edildiler.

30

kasım

Özel Okullar

● Tabii Senatör Mehmet Özgüneş'in Anayasa'ya ve Özel Okullar Kanunu'na aykırı olarak kurulan bazı özel okullar bulunduğunu ileri sürmesi ve bu konuda bir önerge vermesi üzerine Cumhuriyet Senatosu, özel okullar konusunda Senato araştırması açılmasını kararlaştırdı. Özgüneş'in bu okullarda «Ali Cengiz oyunları» oynadığını ısrarla ileri

İhsani Ertem

sürmesi üzerine Millî Eğitim Bakanı İhsani Ertem de, araştırma açılmasına razı oldu. Gazetelere çarşaf gibi ilanlar vererek Anayasa'ya uygun olduklarını ve memlekete hizmet ettiklerini ileri süren özel okulların ıyızü, bu araştırma gerektiği gibi yapıldığı takdirde ortaya çıkacaktır. Özel okulların devletleştirilmesi için TIP'in hazırlamakta olduğu kanun teklifi de yakında Meclis'e verilecektir.

İsyancı TRT!

● Savaşlar halkı yayın yapan gazetecileri arka arkaya mahkemeye sevk ederken, bugün adamakıllı iktidarı paralelinde girmiş olan TRT de İzmir Savehiği'nin hücumuna uğradı. «Halk Ozanları» adlı programı yayınladığı için halkı isyana teşvik ettiği öne sürülen İzmir Radyosu yöneticileri aleyhine açılan kovuşturma devam ederken TRT Genel Müdürlüğü, aynı programın bütün Türkiye radyolarında yayımlandığına dair İzmir Savehiği'ne bir yazı gönderdi. Bunun üzerine İzmir Savehiği'nin açtığı kovuşturma Türkiye çapında genişletildi. Savaşlık kovuşturma ile ilgili hiçbir açıklamaya yapılmamaktadır.

Kennedy'nin şansı

● Vietnam konusundaki savaşçı tutumu, Başkan Johnson'un gelecek yıl yapılacak olan seçimlerdeki şansını adamakıllı azaltmış bulunuyor. Kamuyu yoklamalarına göre, Demokrat Parti'nin başkan adaylığı için Senatör Robert Kennedy, Johnson'dan daha şanslı görünüyor. Son yoklamalar vatandaşların Johnson'a yüzde 32, Robert Kennedy'ye yüzde 32 şansı tanıdığını göstermektedir.

Yıldızı parlıyor

Amerika'nın Kıbrıs üzerindeki oyunu'nun son perdesini sahneye koyan Özel Temsilci Cyrus Vance, arabuluculuk faaliyeti dışında, geçen hafta Amerika Savunma Bakanlığı'na aday gösterildiği için de bütün dikkatleri üzerine çekti. Şimdiki Savunma Bakanı McNamara'nın Bakanlıktan ayrılarak Dünya Bankası Direktörü olacağı açıklandı. McNamara'nın Bakanlıktan ayrılmasına, Vietnam'da daha şiddetli savaş isteyen Pentagon generalleriyle arasındaki anlaşmazlığın sebep olduğu, bu değişiklikten sonra savaş çığırının Kuzey Vietnam'a çıkartma yapmak ve Çin'i bombalamak gibi cür'etkâr teşebbüslere girişebilecekleri öyleniyor... Kıbrıs meselesini Amerika lehine anlaşılmaya bağlayan Cyrus Vance'in Bakanlığa aday gösterilmesi ise, Amerika'nın Ortadoğu'da da tehlikeli teşebbüslere niyetlendiğinin delili sayılıyor.

— Ooo... MERHABALAR BEYEFENDİ...

TIP'in protestosu

- Başbakan Demirel'in parti liderleriyle yaptığı görüşmeye TIP adına kimsenin davet edilmemesi, Genel Sekreter Rıza Kuas tarafından Başbakanlığa bir telgraf çekilerek protesto edildi. Kuas'ın telgrafında «TIP'i görüşmeye davet etmemek suretiyle siyasi partiler arasında bir tefrik yapmanız, Anayasa'nın siyasi partileri demokrati hayatin vazgeçilmez unsurları olarak kabul eden 56. maddesine aykırı bir davranıştır» denilmektedir.

Yeni bir devlet

- İngiliz Sömürge İmparatorluğu Yüksek Komutanlığı kargahının bulunduğu Aden, İngiliz kuvvetlerinin çekilmesiyle bağımsız bir ülke olarak dünya ulusları topluluğuna katıldı. İngilizler 1963'te Arap petrolünü rahatça sömürmek için son bir gayretle bölgede yeni bir federasyon kurmayı denemiş, ancak bu hareket milliyetçilerin başkaldırmasına yol açmıştı. Emperyalizme karşı savaş başarıya ulaştıktan sonra iki rakip milliyetçi kuruluş olan FLOSY ile FLN arasındaki iktidar mücadelesinin de Nâsır'ın arabuluculuğuyla giderilmesi ve bundan sonra Küveyt ve Katar gibi zengin Şeyhliklerde de bağımsızlık savaşının başlaması beklenmektedir.

ANT dâvaları

- Cumhuriyet Savcılığı hafta içinde ANT aleyhinde üç yeni soruşturma daha açmıştır. Yaşar Kemal'in «Kudurmuşluk» ve «Jurnalelik Üstüne» adlı iki yazısından dolayı açılan iki soruşturmada Yaşar Kemal'in ve Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar'ın, Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesine göre «sıfırları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettikleri» iddia edilmektedir. Ayrıca Doğan Özgüden'in «Go Home, Yankee!» başlıklı yazısından dolayı da Özgüden ve Yaşar Uçar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesine göre «hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir ettikleri» iddiasıyla soruşturma açılmıştır.

Baş'ın konferansı

- Dergimizin dış politika yorumcusu arkadaşımız, Hüseyin Baş TIP Beykoz İlçesi'nin Paşabahçe'de bulunan merkezinde «Türkiye'nin Dış Politikası ve Kıbrıs» konulu bir konferans vermiştir. Partili ve partisiz işçiler tarafından da ilgiyle izlenen konferansta Hüseyin Baş, dış politikamızın ayağını bağlayan kösteklerden kurtulması gerektiğini, bağımlı ve dümensuyu politikalarıyla halkı, soylu ve onurlu bir Türkiye'nin gerçekleştirilmesine imkân olmadığını belirtmiş ve soruları cevaplandırmıştır.

CIA'nın içyüzü

- Vietnam'da sürdürülen insanlık dışı savaş protesto etmek üzere Sovyetler Birliği'ne dört Amerikan deniz erinin sığınmasından sonra Izvestia Gazetesi bu defa da, yine Vietnam savaşı yüzünden Sovyetler Birliği'ne sığınan John Smith adındaki eski bir CIA ajanı ile yaptığı mülakatı yayınladı. Smith mülakatında, CIA'nın öğrenç cinayetleri işlediğini, yabancı ülkelerde çalışan Amerikan diplomatlarının beşte birinin CIA hesabına hizmet gördüğünü, belhiterek «Eski meslekdaşlarımın her hareketi mutlaka başka ulusların sırlarını çalma, rüşvet, irtikap, yalan ya da cinayetle sonuçlanırdı» demektedir. Amerikan Haberler Merkezleri'nin CIA hizmetinde olduğunu söylemektedir. Smith'in açıklamasına göre, Hindistan'daki seçimlere de CIA müdahale etmiş, Kongre Partisi Başkanı Kamaradja yapılan suikastı da CIA düzenlemiştir. Ayrıca, 1956'da Bandung Konferansı'na katılmak üzere delegeleri götürürken infilak eden uçğa bombanın CIA ajanları tarafından konulduğuna birzât tanık olduğunu, Smith, mülakatında açıklamıştır. John Smith'e göre, Başkan Kennedy'ye yapılan suikast da, CIA'nın eseridir.

CIA ajanı mı?

- Columbia Üniversitesi profesörlerinden Badeu'nun İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde vereceği konferans, öğrencilerin tepkisinden endişe edildiği için iptâl edilmiştir. Amerikan Haberler Merkezi tarafından empoze edilen Prof. Badeu'nun CIA ajanı olduğu tahmin edildiğinden öğrenciler kendisini protesto etmeğe karar vermiş, bunun üzerine Dekanlık'ça konferansın verilmesinden vazgeçilmiştir. USIS'in bu konferans için yaptığı müracaat profesörler kurulunca kabul edilmemiş, ancak Dekan Orhan Dikmen yetkisini aşarak konferansa izin vermiştir.

Devrimciler kazandı

- Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti seçimlerine bu yıl sosyalistler «Devrimci Grup» listesiyle katılmışlar ve büyük başarı göstererek yönetim kurulu üyeliklerini kazanmışlardır. Başkanlığa Fahri Aral, İkinci Başkanlığa da Celâl Soycan seçilmişlerdir.

Lenin'in yazıları

- Gerçek Yayınevi tarafından yayınlanan ve bir süre önce mahkeme kararıyla toplatılan «Lenin'den Seçme Yazılar» adlı kitap, suç unsuru görülmediği için serbest bırakılmış ve yeniden satışı arz edilmiştir.

Şimdi ne olacak?

Üç haftadan beri Kıbrıs konusunda politik yelpazenin istisnasız bütün kanatları tarafından hararetle desteklenen «Savaş kampanyası», başından beri ısrarla belirttiğimiz kaçınılmaz âkibetine uğramış ve tam bir «fiyasko» ile sonuçlanmıştır. Demirel'in hiç değilse Kıbrıs gibi ulusal bir dâvada Anglo - Amerikan emperyalizmine karşı çıkabileceği yolunda bazı sosyalistler arasında dahi beslenen umutlar, çok geçmeden bir balon gibi sönmüş, Washington'ın dümensuyunda seyredeceğinden emmen sınıflar iktidarının Kıbrıs politikası, Amerikan çıkarlarının önünde secdeye varmıştır. Türkiye, adaya çıkartma yaparak fiili durum yaratacağı gibi, Yunanistan'ın adadaki tedhişçi kuvvetlerinin geri çekilmesi kâğıt üstünde kalmaya mahkûm bir takım hükümlere bağlanmıştır. Ayrıca İngiliz üslerinin Akdeniz'in göbeğinde habis bir ur olarak kalması garantiye alınmış, Kıbrıs Meselesi Türkiye ile Yunanistan arasında askıya alınmak suretiyle NATO çerçevesi içinde çözümlü aranması ortamı hazırlanmış, son zamanlarda Ortadoğu'da kuvvet dengesi aleyhine bozulan Amerika «barış meclisi» pozunda Türkiye ve Yunanistan üzerinde kontrolünü daha da perçinlemiştir. Böylece 16 Kasım'dan beri sürüp giden keşmekeşten kârli çıkan tek ülke, Amerika olmuştur.

Bundan sonra ne olacaktır? Hafta sonunda Lefkoşe'den gelen haberler, Makarios'un «Kıbrıs Devleti'nin bağımsızlığını ve hükümrânlığını korumak» gerekçesiyle Rum Milli Ordusu'nun silâhtan tecrit edilmesine karşı çıktığı merkezindedir. Makarios, gerçekten «bağımsızlık» taraftarı mıdır, yoksa bunu Enosis'e geçmek için bir trampolün olarak mı kullanmaktadır? Kıbrıs Cumhurbaşkanı, gerçek niyeti ne olursa olsun, muhakkak ki, «Bağımsız Kıbrıs» tezini savunmakla Birleşmiş Milletler'de çoğunluğu teşkil eden üçüncü dünya ülkeleri ve sosyalist ülkeler nezdinde daima ağır basmaktadır. Türkiye için en gerçekçi yol, Makarios'u güçlü kılan bu teze sahip çıkarak ve NATO dışında üslerden arınmış bağımsız federatif Kıbrıs görüşünü ısrarla savunmaktır. Amerikan emperyalizminin maşası Yunanistan'a adamın ilhakını önlemenin tek çaresi budur. Ancak, böyle bir teze sahip çıkabilmek ve cesaretle savunmasını yapabilmek için, herşeyden önce Türkiye'nin kendisini Amerikan hegemonyasından ve NATO'dan kurtarması gerekecektir.

Şu halde, Kıbrıs sorununun köklü çözümüne giden yolda atılacak ilk adım, Türkiye'yi, ne bahasına olursa olsun, süresi 1969'da sona erecek olan NATO'dan kopartmak, Amerikan üslerinden temizlemektir. Bu, sadece Kıbrıs sorununun köklü çözümü için değil, fakat ileride emperyalizmin başımıza musallat edebileceği başka belâlardan korunmanın da tek çaresidir. Johnson'un temsilcisi Cyrus Vance'in Demirel'le yaptığı görüşmede, bir çıkartma halinde Kırt Meselesi'nin karşımıza çıkarılabileceğini ima etmesi, boşuna değildir. Ancak, Türkiye'nin Amerikan hegemonyasında kurtulabilmesi ve NATO'dan kopması, Amerikan emperyalizmi ile çıkarbirliği halindeki egemen sınıfların ve onların temsilcilerinin iktidarında asla mümkün olamayacaktır. ANT'nın son sayfasında da belirtildiği gibi, başlangıçta en şiddetli şekilde savaş kundakladığı yapan iktidarın kalemlşörları fiyaskodan sonra sosyalistleri NATO'yu parçalamak için savaş kundakladığı, yapmakla suçlamaya kalkışmışlardır. Çünkü onlar için önemli olan ne Kıbrıs, ne Türkiye'nin hayati sorunlarıdır, sadece ve sadece kupısında kemik yaladıkları Amerika ve NATO'dur. Ama boşuna gayret! Son olaylar halkın gözünü açmış, Türkiye'nin kurtuluşunun ancak Amerika'dan ve NATO'dan kopmakla mümkün olabileceği herkes tarafından anlaşılmıştır. Türkiye hakkı, asıl savaşın Amerika'ya karşı verecektir. NATO'ya karşı verecektir.

Carmichael cehenneme dönüyor

- Amerika'daki «Black Power — Siyah İktidar» hareketinin liderlerinden Stokely Carmichael, Russell Mahkemesi'nde tanıklık yaptıktan sonra, hakkındaki tutuklama kararına ve hayatının tehlikede olmasına rağmen Amerika'ya gireceğini açıkladı ve «Bu bir cehenneme dönüş, fakat hazırım İnsan bir mahpus, hattâ bir ölü iken bile savaşığını sürdürebilir. Irkçılıkla ve Üçüncü Dünya'yı sömüren Amerikalı beyazlarla mücadele etmemiz gerek; Siyah İktidar, siyasi bir savaşın doruğudur, gerilla dahil...» dedi. Carmichael'ın dönüşünden sonra Amerika'da siyah - Beyaz çatışmasının yeniden alevlenmesi bekleniyor...

SONUÇ: FİYASKO!

27 Kasım Pazartesi günü 18'de başlayan Bakanlar Kurulu toplantısı sabah saat 6'ya kadar sürmüş ve 12 saatlik çalışmadan sonra bakanlar dağılırken sudan bir açıklama yapmakla yetinilmişti.

Oysa bu toplanlı maratonda Türkiye Amerika'ya bir kere daha boyun eğiyor, iki haftadır büyük gürültülerle sürdürülen savaş kampanyası tam bir fiyasko ile sonuçlanıyordu.

Nitekim biraz sonra Amerikan Büyükelçiliği'ne ait siyah bir otomobil başbakanlık binası önünde duracak, içinden çıkan iki mini etekli Amerikan Büyükelçiliği sekreteri mavi renkli Royal marka bir daktilo makinesiyle başbakanlığa girecek ve son yılların en büyük fiyaskosu, bu mini etekli kızlar tarafından bu mavi renkli daktilo makinesinde altı kopya olarak belgelenecekti.

Evet, bakanlar kurulunun 12 saatlik toplantısı sürüp giderken bitişikteki Dışişleri Bakanlığı makamında Çağlayangil ile Başbakan Johnson'un özel temsilcisi Vance kafa kafaya vermiş, tam 7 saat 20 dakika süre ile Amerika'nın empoze ettiği «Kıbrıs İlgili Anlaşmalara Uyuma Anlaşması»nın maddeleri üzerinde çalışmışlardı. Sonra bu maddeler bakanlar kurulu toplantısına götürülmüş, bu arada Çağlayangil Sovyetler Birliği'nin Ankara Büyükelçisi. Simirnov ile 115 dakikalık bir görüşme yapmış, neticede Demirel Hükümeti, Amerika'nın sunduğu «anlaşmalara uyuma anlaşması» taslağına «Evet» demiştir!

Başbakanlık'ta ve Dışişleri Bakanlığı'nda bu yoğun çalışmalar olurken Büyük Ankara Oteli'nde NATO Genel Sekreteri Manlio Brosio, Süleyman Demirel tarafından başbakanlığa çağırılmayı boşu boşuna beklemişti. Asıl büyük patronun temsilcisi ile görüşme yapıldığı için ikinci planda kalan Brosio, kendisine pek aldanmadığı için sabahın erken saatlerinde Lefkoşe'ye

gitmek üzere Ankara'dan ayrılmıştı.

Biraz sonra da, Demirel Hükümeti'nin «O.K.» ini alan 6. zel temsilcisi Cyrus Vance, «anlaşmalara uyma anlaşması»nın dört nüshası yanında olduğu halde Ankara'dan Atina'ya uçuyordu.

Her ne kadar Vance'in uçağının Atina'ya indiği sırada Associated Press ve United Press Ajanslarının teleksleri İskenderun ve Mersin'den hareket eden Türk Donanması'nın Kıbrıs'a doğru yola çıktığını ve Türk jetlerinin Lefkoşe'yi yalayarak uçtuklarını haber veriyorlardı ise de, bu çıkışlar artık hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. Çünkü Johnson'un özel temsilcisi Vance Türk teklifini (aşlında Amerikan teklifidir) Yunan Kraliyet Konseyi'ne sunarken, Amerika Birleşik Devletleri'nin Atina Büyükelçiliği'nden Washington'a çekilen telsiz mesajında Türk çıkartmasının kesinlikle önlendiği bildiriliyordu.

Bunun anlamı ise şu idi:
«Türkiye için fiyasko, Ame-
rika için zafer!»

Vance'ın, dolayısıyla Amerika'nın bu kolay başarısının sırrını çözebilmek için bir hafta öncesine şöyle bir göz atmak gerekir:

Bakanlar Kurulu üyeleri-
nin üçte birinin itirazlarına
rağmen «savaş» tehdidini sa-
vuran ve Meclis'ten de bu ko-
nuda tam yetki alan Demirel,
iik fırsatı kaçırdıktan sonra
Vance'ın Ankara'ya gelmesi
ile, Kıbrıs çıkartmasının ve
Yunanistan ile savaşmanın
artık imkânsız hale geldiğini
anlamıştı. Fakat atılan adımı
geri alması da kolay değildi.
Johnson'ın özel temsilcisi
olarak özel bir uçakla An-
kara'ya gelen McNamara'nın
yedeği Cyrus Vance, Demirel
ile yaptığı görüşmede özette
şöyle demişti:

«Türkiye, çıkarma fırsatını kaçırmıştır. Artık Kıbrıs yüzünden savaş patlak vermemesi için Birleşmiş Milletler, NATO, Amerika, İngiltere, Kanada, Papa, Sovyetler Birliği çaba harcamaktadır. Bunun rağmen Türkiye çıkarma

teşebbüsünde bulunursa, dünya kamuoyuna saldırgan olarak tanıtılacaktır. Üstelik, Türkiye'nin bir kürt meselesi vardır. Bütün bunlardan ötürü Bulgaristan ve Arnavutluk ile Yunanistan arasında çıkacak bir savaşın yararlanmak için sınırlarda yığınak yapılmaktadır. Savaş başlar başlamaz Bulgar ve Arnavut kuvvetleri Yunan sınırlarını aşacak olursa, Amerika NATO üyesi Yunanistan'a anlaşılabilir bir gereğince yardım edecektir. Bu durumda, bir noktada Amerika ile Türkiye cephede karşı karşıya gelecektir. Bunun sorumluluğunu Türkiye taşıyabilecekmidir? Ve bütün bunlardan sonra Türkiye'ye Amerikan yardımının devam etmesinin imkânsızlaşacağını da unutmamak lâzımdır...

Ve Vance, çantasından Türkiye ile Yunanistan'ın arası bulmak için Amerika, İngiltere ve Kanada tarafından hazırlanan iki bölümden ibaret iki safahalı planı çıkarıp masanın üzerine koymuştu.

Planın birinci safhası iki maddeden ibaretti ve Türkiye'nin Kıbrıs çıkartmasından vazgeçmesini, Yunanistan'ın ise Kıbrıs'tan askerlerini çekmesini öngörüyordu. Eğer taraflar bu maddelerde anlaşmaya varacak olurlarsa, planın beş maddelik ikinci safhasının uygulanmasına geçilecekti... Planın "bu safhasında"

BU DA FIY

Kıbrıs gerginliğinin T
yasko ile sonuçlanma
muhakkak ki, iktidarın d
oynamıdır.

Ancak, Türkiye'nin dış ve haberleşme servisi yetersizlik ve ihmali ile dünyamanda Türkiye aleyhine musafırdır.

Nitekim, 16 Kasım'da kıyan Grivas'çılar bütün ledikleri gibi aksettirmişler: haberleşme örgütleri tamamladılar.

İse, Türkiye'nin Kıbrıs'ın toprak bütünlüğünü tanıması, Ada'daki Türk ve Yunan askerleri sayısının Zürih anlaşmalarında gösterilen seviyede tutulması, Barış Gücü görev süresinin uzatılarak takviye edilmesi, Geçitkale ve Boğaziçi köylerinde zarar görenlere ve ölenlerin ailelerine tazminat verilmesi, Kıbrıs Türklerinin can ve mal güvenliğinin garanti altına alınması öngörüliyordu.

Ancak Demirel'in bu planı hemen kabul etmesi düşünülemezdi. Çünkü başta Tural olmak üzere bütün komutanları ve güneyde yığılma yapan silahlı kuvvetleri çıkartma yapmaktan alıkoymak, tehlikeli tepkilere sebep olabilirdi. Bunun için çok daha ıncı ve sağlam bir plan hazırlamak gerekirdi.

Nitekim, Vance'ın tekliflerine çoktan razı olan Demirel, sırf zevahiri kırtarmak için ertesi gün, Johnson'ın özel temsilcisine sert çıkış yaptığını ve bir daha kendisiyle görüşmemesini söylediğini, gazetelerde ilan ettiriyordu.

Demirel, her şeyden önce çıkartmanın bu kadar gecikmesine makul bir gerekçe bulmak zorundaydı. Geçitkale ve Boğaziçi köylerinin saldırıya uğradığı gece Demirel'in Genelkurmay Başkanı'ndan ve kuvvet komutanlarından hemen hareket geçmelerini istediği, ancak komutanların

ASKONUN BA

kiye hesabına fi-
da en büyük ro-
nensuyu politikası,
rındaki propaganda
göstereçleri ka-

kamuoyunun kısa
önmesine sebep ol-
Türk'ün hayatına
nyaya elayları el-
buna karşılık Türk
bir sex içinde kal-

MİNİ ETEKLİ SEKRETER
— Fiyaskoyu belgeledi —

«Kara ve Deniz Kuvvetlerinin hazırlanması için sekiz gün mühlet istediği» yolunda söylentiler çıkartılmıştı ama bu söylentiler de durumu karartacak nitelikte değildi. Geçitkale ve Boğaziçi köylerinin saldırıya uğramasında Demirel iktidarının büyük ihmali bulunduğu herkes tarafından biliniyordu. Çünkü, Liman ve Larnaka'yı birbirine ve aynı zamanda Lefkoşe'ye bağlayan yolun kontrolü, Geçitkale ve Boğaziçi mücahitlerinin elinde idi. Yoldan Barış Gücü eskortunda geçmek isteyen Rumlarla çıkan çatışmadan sonra 20 Temmuz'da yoldan

BU DA FIYASKONUN BAŞKA CEPHESİ!

Kıbrıs gerginliğinin Türkiye hesabına fiyasko ile sonuçlanmasında en büyük rolü muhakkak ki, iktidarın «dümensuyu politikası» oynamıştır.

Ancaak, Türkiye'nin dışarıdaki propaganda ve haberleşme servisleri de gösterdikleri kayıtsızlık ve ihmâl ile dünya kamuoyu'nun kışkırtılmasında Türkiye aleyhine dönmesine sebep olmuşlardır.

Nitekim, 16 Kasım'da 24 Türk'ün hayatını kıyan Grivas'ın bütün dünyaya olayları dilettikleri gibi aktettirmişler, buna karşılık Türk haberlerine *örgütleri tüm bir acı içinde kalmışlardır*.

16 Kasım olaylarında 24 şehidimize karede bir tek Yunanlı ölmüş, Türklerin şehitlerinde hiç söz etmeyen Fransız televizyona, 48 saat geçmeden bir tek Yunan ölüsünü milyonlara seyreletmiş göstermiştir. Ya bizim 24 şehidimiz? Yok, bunlar ölüden sayılmıyormuşçasına, ne bir film parçası, ne bir fotoğraf!

Fransızları bu konuda kınamağa hakkımız yok. Karşı taraf haberleşmenin önemini gayet iyi bildiği için askeri hareketâtla birlikte çok sayıda film ve fotoğrafları dünya basketbolüne ulaştırırken biz ehemmiyetli kasınlarla yetiniyoruz. Haber haberdir, film ve fotoğraf, derhal ulaştırılmasa, yerinde de desteklennmez, yayımlanırılması için uğraşılmasa. Bıdır yerde ok

SÜLEYMAN DEMİREL
— Çizmeleri çekemedi! —

geçişin Barış Gücü'nün kontrolüne bırakılması, 15 Kasım olayları için verilmiş en büyük tavadı... Sonra, 15 Kasım'ın üzerinden günler geçtiği halde çıkartmanın gerçekleştirilememesinde de Demirel iktidarının beceriksizliğinin büyük rol oynadığı biliniyordu.

Askerler, ne bahasına olursa olsa olsun Kıbrıs'a çıkartma yapılmasını istiyorlardı. Savaş savunanların başında «Mareşal» adayı Tural geliyordu. Askerlere göre, en kötü ser hesaplarla yüzde 50 zayıf bahasına Kıbrıs çıkartması başarı ile sonuçlanacaktı. Çıkartmaya müdahale ettiği takdirde Yunanistan'ın da ekarte edilmesi aynı zayıf orantıyla gerçekleştirilebilirdi.

Askeri hazırlıklara rağmen çıkartmanın savsaklanması üzerine büyük hiddete kapılan Tural ve komutanlar, başbakanlıktan ayaklarını çekmişlerdi. Başbakanlık'tan çıkan telefonlara verilen cevaplar genellikle «Komutan teftişte... Komutan Mersin'de... Komutan Adana'da...» şeklindeydi.

AP Grubu'nda ve başkanlık divanında hükümetin beceriksiz Kıbrıs politikası yüzünden bölünmeler olurken Meclis'ten savaş yetkisi alan Demirel iktidarının bu yetkiyi kullanamaması da demokrasi'nin üzerinde karanlık bulutlar birikmesine sebep olmuştu.

Bu tehlikeli atmosferde Vance'in teklifini kabul ederek çıkartmadan kesinlikle vazgeçmek, Demirel'e çok o-

halıya mal olabilirdi. Tam bu sırada, bir rejim buhranında durumunu Demirel'in durumu kadar tehlikede gören Sunay'ın harekete geçtiği görüldü. Vance'in tekliflerine «Evet» demeden önce yapılacak iş, önce siyasi parti liderlerini çağırıp son durum hakkında bilgi vermek ve meseleyi barış yolu ile çözmenin Türkiye yararına olduğunu anlatmaktır. Demirel ve Çağlayangil'in Çankaya'yı ziyaret sırasında rejimi ve durumu kurtarmak için Demirel'in siyasi parti liderlerini başbakanlığa çağırması kararlaştırıldı.

TIP temsilcisinin çağırılmağı temaslarda Demirel, İnönü'ye de, Feyzioğlu'na da, Bölükbaşı'ya da, Aksu'ya da, Türkeş'e de hemen hemen aynı şeyleri söyledi. Grivas'ın geri alınması, Yunan kuvvetlerinin çekilmesi, tahrip edilen köylere maddi, ölenlerin ailelerine manevi tazminat vermesini öngören Amerikan, İngiliz ve Kanada planından mühlhem Türk teklifini Yunanistan'ın kabul ettiğini belirten Başbakan, tek pürüzlü noktanın, Yunan askerlerinin Kıbrıs'tan nasıl çekileceğinin tesbiti olduğunu açıkladı.

Bütün liderler aynı noktada birleşmişlerdi: Yunanistan ile imzalanacak bir anlaşmanın önem taşımayacağını, en kısa zamanda yeni bir buhranın patlak vereceğini, belirtiyorlardı. Demirel ise liderlerden bu endişelerini açıklamamalarını rica ediyor, özellikle Kıbrıs konusunda demec vermemesi için Bölükbaşı'ya âdetâ valıyordu.

Parti liderleriyle yaptığı görüşmelerden sonra demokrasiyi tehdit eden tehlikeyi bertaraf ettigine kanaat getiren Demirel nihayet 28 Kasım sabahı tafrayı bir yana bırakarak, «çıkartma» edebiyatından vazgeçiyor ve Johnson'ın özel temsilcisine «Evet!» diyordu...

1964'den bu yana ilk kez önemli bir buhrana sebep olan Kıbrıs yüzünden Türkiye ile Yunanistan'ın çatışmasını önlemekle, Amerika aslında kendi çıkarlarını korumuştur.

Çünkü, Yunanistan'daki faşist ve Amerikan kuklası Cunta halk ile bütün bağlarını koparmıştı, ülke bir iç savaşın eşiğinde idi. Bir Türk - Yunan savaşının getireceklerini şimdi den kestirmek mümkün değildi. Savaş sona ermeden, Yunanistan'da patlak verecek iç savaştan sonra, sol bir iktidarın yönetimi ele

Yoğurt

Yaşar Kemal

Milletler için de, kişiler için de kişilik sorunu çok önemli. Kişiliği olmayan bir insan, bir millet yarı ya ölü demektir. Bir milletin kişiliğini neler yapar, bir millet neler üstünde yükselir? Kişilik, sömürülmeye dayanamamak demektir. Aşağılanmaya dayanamamak demektir. Küçülmeye dayanamamak demektir. Kişilik kötülöklere, hakstlıklara, kim için olursa olsun, karşı koymak, demektir. Kişiliği yapan coğrafyadır, havadır, sudur... Tarihler, geleneklerdir. Kişiliği yapan dildir, kültürdür. Aslında her milletin kişiliği vardır. Zamanla milletlerin kişilikleri yozlaştırılmıştır. Şu, ya da bu sebep yüzünden.

Sömürgecilik çağı milletlerin kişiliklerini öldürme çağıdır. Milletlerin kültürlerini yozlaştırma çağıdır. Kişiliği olmayan, millettten hiçbir şey bekleyemezsin. O bir tutsaktır. Bütün haksızlıklara karşı boyun eğendir. Yaratıcılığı yitirendir.

Kişiliği yok edilmiş, yozlaştırılmış bir insan, bir millet yaratıcılığı yitirmiştir. O, taklit eder. O, hiçbir şey yaratamaz. Bakın Türkiye'de oturan burjuvalara, hiç bir şey yaratabiliyorlar mı? Battı ne ticaretle, ne sanayide, Bilimden kültürden geçtik, hiç bir dalda bir şey yaratabiliyorlar mı? Dünyaya ekledikleri hiç bir şeyleri var mı? En küçük, en küçük.

Geri kalmış memleketlerin burjuvaları, bulundukları yasadıkları memleketleri de kendileri gibi yapmağa uğraşırlar. İstanbul dükahı burjuvaları yıllarca Fransız burjuvalarını taklit etmediler mi, bütün kişiliklerini unutup? Kendi geleneklerini, tarihlerini, dillerini, kültürlerini küçük görerek? Şimdi de Amerika, İngiliz burjuvalarını taklit etmiyorlar mı, Türk kültürünü, geleneklerini küçük görerek?

Çağımız bilinçli olarak insanın kendisine dönme çağıdır. Toprağına, geleneklerine, kültürüne dönme çağıdır. Dökme suyla değirmen dönmeyi denilen çağdır. Elbette insanlar birbirlerinin kültürlerinden faydalanacaklar. Bu doğal bir şeydir. Ama hiç bir kültür öteki kültürü öldürmeyecek, yozlaştırmayacak, yok etmeyecek... Bir millet kendi kültürünü yitirip ötekini kültürünü taklit etmeyecek.

Bizim edebiyatımız, çoğu zaman taklitçi bir edebiyat olmuştur. Bu edebiyatta yalnız kendine, halkına dönen kişilerdir ki bu-

yuk olabilmüşlerdir. Nazım Hikmet yüzde yüz Türk kültürünün, Türk dilinin, Türk halkının şairidir. Nazım Hikmet Fransız, Rus, Arap, Acem kültüründen sonuna kadar faydalanmıştır. Ama kendi milli kültürüne, kişiliğine sırtını dayadıktan sonra.

Ben Kafka'ya karşı değilim. Üstelik de şiirine, ustalığına bayranım. Hele Faulkner'ı çok seviyorum. Gerçekten edebiyata yenilik getirmiş kişilerdir bunlar. Çağımızın yenilik öncüleridir. Büyük kişilikleri vardır. Onları kendi koşulları ve kendi dünyaları, kendi gelenekleri, kendi dilleri, kendi kültürleri, kendi kişilikleri yaratmıştır. Faulkner'ın ustaları arasında Homeros'u bulabiliriz. Belki de baş ustası onun Homeros'tur. Çok derinlemesine üstünde düşünmeden, onda Homeros'tan hiç bir iz bulamayız. Homeros Faulkner'a çok şey öğretmiştir. Bu belli. Ama Faulkner onu taklit etmemiştir.

Şimdi biz de elbette Faulkner ve Kafka'dan bir şeyler öğreneceğiz. Dünya edebiyatında onlar birer aşamadır. Ama bunların ikisini de taklit etmeyeceğiz. Edersek yaratıcılığımız olmaz, ölür. Zaten kişilikleri taklit edemezler, faydalanırlar.

Her kişinin bir yoğurt yeyişi vardır. Omalı. Bu yoğurt yeyişi ki insanı insan eder, yaratıcı eder. İnsan kendine döndüğü an yaratmağa başlar. Kendi gibi yoğurt yediği an, yaratmağa, insan olmağa, millet olmağa başlar.

Bunun dibi başı da milli bağımsızlıktır. Millet olarak ne zaman bağımsız olmuştuk, dikkat edelim o zaman yaratıcı olmuştuk. Bir Nazım Hikmeti yaratan Mustafa Kemal çağının bağımsızlığı, kendine dönüşüdür. Ve hâlâ yaratıcı gücümüz azıcık da olsa sürüp gidiyorsa Mustafa Kemal çağının bağımsızlık düşüncesinden dolayıdır.

Yaratıcı insan, yaratıcı millet kendince yoğurt yiyen kişi ve millettir. Mustafa Kemal'in bağımsızlık politikasına dönüş, insanlığımıza dönüş olmaktadır.

Bu da ancak sömürgecilerle ipli yüzde yüz koparmakla mümkündür. Komprador, taklitçi burjuvanın baskınıyla yüzde yüz karmakla mümkündür. Yani bilimsel sosyalizm kurmakla mümkündür. Çağımızda geri kalmış bir milletin sosyalist olmadan bağımsızlığı da mümkün değildir. Sosyalizm insanlığın kendine, kişiliğine dönüşüdür. Dünyanın, insanlığın, bir yaratıcılığa kavuşmasıdır.

Türkiye ile Yunanistan arasında varılan son anlaşmayı, 1960 Londra ve Zürih anlaşmalarına dönüş olarak lanse etmeye çalışanlar, bütün gücüllüye rağmen tek adın bile ileri gidemediklerini ya bilmemekte, ya da bilmez görünmek çıkarlarına daha uygun bulmaktadırlar.

Anlaşma, Kıbrıs sorununu temelden çözümlmek için hiçbir şey getirmemiştir. Üstelik, bundan sonra patlak verecek buhranlarda Türkiye'nin bugüne kadar kullanmadığı haklarını da ortadan kaldırmıştır.

Nitekim, U.Thant «anlaşma ya uyma anlaşmasını» açıklamadan daha önce Amerikan kuklası Grivas, aşağıdaki mülakat ile barışın ömürsüzlüğünü daha başından ortaya koymuştur:

Soru — Adaya ne zaman döneceksiniz?

Cevap — Süresiz bir süre sonra Ada'ya döneceğim.

Soru — Enosis için mücadeleye devam edecek misiniz?

Cevap — Tabii...

maz. Bu bir saat sorundur. Önce davranan, fotoğrafını ve haberini yayımlar. Yunanlılar bunu gayet iyi örgütlemiş durumdadırlar. Bizimkiler ise uyumaktadır. Bu işle çalıştırılan parti ve alle dostları, yabancı ülkelerde etkisiz ve zavalı kalıyorlar. İstiseler de bir şey yapmalarına imkân yok, kişilik yok çoğunda... Basın yayın teşkilatını «A»dan «Z»ye kadar değiştirmek, yerine genç ve yetenekli bir kadroyu getirmek kaçınılmaz hale gelmiştir.

Kıbrıs olayları ile ilgili bir başka skandal da Almanya'da olmuştur. 26.11.1967 günü Alman Televizyonu'nda «Der Internationale Frühshoppen» adı altında, son Kıbrıs olayları ile ilgili bir açık oturum yapılmıştır. Bu açık oturuma Türkiye'yi temsilen Adalet Gazetesi

muhabiri ve Deutsche Welle'nin Türkçe yayın servisi yöneticilerinden Fuat Emircan katılmıştı. Emircan, milli davamıza yetersiz Almanca ile Alman kamuoyuna çok kötü ve yanlış yanıtlar vermişti. Üstelik konuya hiç ilgili olmadığı halde 27 Mayıs Devrimi'ni suçlamıştır.

Almanya Türk Öğrenci Federasyonu Başkanı Devrim Ulucan, yayımladığı bildiride «Biz Almanya'da öğrenim gören Türk gençleri, bütün ilgili makamları, ulusal davalarımızı hırslarına âlet eden bu türlü ehliyetli kimsele karşı daha uyanık olmaya ve haklarında gerekli tedbirleri almaya çağırıyoruz» demektedir.

Tabii Türkiye'de ulusal davalarımızın farkında olan ilgili makamlar varsa...

yararlanma imkânını da yitirmek istemezdi. Bu arada, Yunanistan ile savaşa tutuşacak Türk halkının Amerika'ya karşı duyguları pek olumlu gelişmeler kaydedemedi... Bir savaşta Yunanistan'ı yalnız bırakamayacak durumda olan Amerika, bir noktada Türkiye'ye karşı çıkmak zorunda kalacak, her geçen gün gelişen Amerikan aleyhtarlığı düşmanlık halini aldıktan sonra ise, Türkiye'deki mevcut bütün imkânlar elden kaçırılacaktır.

Bütün bu nedenler bir araya gelince, NATO'yu, Birleşmiş Milletleri ve Kanada ile İngiltere'yi arkasına alan Amerika, Kıbrıs için gözboyayabilecek ömürsüz bir barış sağlamıştır.

Amerika'nın hazırladığı, altına Türkiye'nin imza attığı Yunanistan tarafından kabul edilen teklifler, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U.Thant'ın bir çağrısı şeklinde dünya kamuoyuna açıklanarak Yunanistan'daki askeri Cuntanın da prestijli korunmak istenmiştir.

Hitler de bu yoldan geçmişti!

- Türkiye'nin «Başbuğ» ilân edildiği CKMP Büyük Kongresi Nazi toplantılarını andırıyordu... Osman Yüksel Serdengeçti ve Osman Turan'ın da CKMP'ye davet edilmesi, kendisine rakip istemeyen Başbuğ tarafından tepkiyle karşılandı.

Bir yıl süren yoğun çalışmaların sonuna Adana'da II Başkan'ın kurduğu mehter takımı, Akay'daki Saray Dügün Salonundan çıkıp, en önde yerini aldı. Mehter takımının ardına «Başbuğ Türkiye» durdu. Türkiye'nin arkasında ise CKMP Genel Kongresinin 976 delegesi eksiksiz üçerli sıra oldu. Mehter başının verdiği komutla, uygun adım yürüyüşe geçen alay, Akay yokuşunun sonunda sola dönüp Atatürk Bulvarında, Ankara'nın şaşkın bakışları arasında ilerlemeye başladı. Takvimler 25 Kasım 1967 Cumartesi'yi gösteriyordu...

Dünya'nın başına İkinci Dünya Savaşı belasını getiren Alman Nazi Partisi'ne benzemek için her şey düşünülüyordu... CKMP Kongresinin başladığı 24 Kasım Cuma sabahı, erken saatlerde Saray Dügün Salonunun girişinde sağ'ı sollu gençlik kol'ları üyesi, gençler vaziyet alıp, mehter takımı getirilmiş duvarlara Ziya Gökalp'ten cümleler yazılmıştı.

Kongreye, «Başbuğ Türkiye - Allahü Ekber» âvazeleri ile gelen CKMP Genel Başkanı ve Emekli Albay tezahürat yapanları sağ elini, ayası hafif ileri-

ye dönük olarak selâmlamıştı.

Komedi, Başkanlık Divanı seçimleri ile bir az daha belirli hale geldi. Kongre başkanlığına seçilen Erhan Löker, usul hakkında söz isteyen ve bir başkan vekili seçilmesinin tüzüğe aykırı olduğunu öne süren delegayı azarlamıştı. Fakat, delega cebinden çıkardığı tüzüğü Löker'e uzatıp «Bilmiyorsan, İğren» Bak burada yazıyor» demişti. Löker, tüzüğün, kongre başkan vekillerinin iki ane olacağı yönündeki hükmünü okuduktan sonra hiç bozuntuya vermeden «Hakhsın be kardeşim Tamam, şimdi de ikinci başkan vekili seçeriz olur biter» demişti. Herkes gülmek için kendisini zor tutuyordu. Çünkü, Başbuğ, böyle ciddi toplantılarda kulakların doğru olmadığını fısıldamıştı.

Başkan vekilleri sorunu çözümlendikten sonra, sıra saygı duruşuna gelmişti. Başkan'ın «Ayağa kalkın» buyruğu ile delegeler yerlerinden doğrulmuş ve kongre divanı kâtiplerinden birinin saygı duruşunda bulunduktan sonra dua ederek avuçlarının içi ile yüzünü sıvazlaması aynen kopye edilmişti.

Başbuğ Türkiye kürsüye çıkana kadar her şey düzenli geçmişti. Yalnız, Başbuğ'un, hazırladığı metni okurken teklemesi delegeler üzerinde soğuk düş etkisi yapmıştı. Çünkü, onlara göre en güzel ve acıklı konuşan lider Türkiye'ti. Liderin niçin teklediği kısa bir süre sonra anlaşılmıştı. Evde unuttuğu gözlüğünü gençlik kollarının en hızlı koşan gençlerinden biri, nefes nefese getirip kürsünün üzerine bıraktıktan sonra, Başbuğ kuraatını daha dokunaklı yapmaya başlamıştı.

Birlik Partisi'nin, CKMP Milletvekillerine kur yapması Başbuğ'un neşesini kaçırmış olmalı ki, bir ara elindeki metinden çıkarak şöyle demişti:

— «Vatandaşlar arasındaki mezhep farklarından yararlanıp siyasi çıkar peşinde koşanlar yanıyorlar.»

O sırada, dinleyicilere ayrılan balkondaki sıranın en önünde oturan Birlik Partili Şemsi Belli, genel merkeze ulaştırmak için Türkiye'nin kendi-

Bir zamanlar sapık fikirlerini gerçekleştirmek için bütün dünyayı kan ve ateş içerisinde bırakan Hitler ve onun Türkiye'deki kopyası olmağa özenen başbuğ Türkiye!

ÜÇ HİLAL VE GAMALİ HAÇ — Şimdilik hasarlıt edilen sembol! —

leri ile ilgili sözlerini defterine geçiriyordu...

İstanbul delegasyonu, beraberinde bir de teklif yetirmişti. Teklif partinin amb'eminin değiştirilmesi ile ilgiliydi. Üç hilâl yan yana getirilmiş ve bu yan yana getirilisten bir çeşit «Gamalî Haç» ortaya çıkmıştı. Fakat, Başbuğ böyle çıkışlar için henüz zamanın erken olduğunu öne sürerek, teklifi hasır altı ettirmişti. Oysa, Başbuğ da istiyordu ve üstelik beğenmişti amb'emi amma, iyiden iyiye deşifre olmanın askerlikten gelen bir alışkanlıkla doğru olmadığını hesaplıyordu.

Başbuğ Türkiye'nin partisinde «Osman Turan Tehlikesi» olduğu, öğleden sonra başkanlık divanına verilen bir teklifle ortaya çıkmıştı. Teklifte, seçilecek üç kişilik bir heyetin Osman Turan ve Osman Yüksel Serdengeçti'nin evlerine giderek kongreye davet edilmelerini öneriyordu. Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu ve arkadaşları tarafından hazırlanan teklif kongre tarafından benimsenmişti. Aslında, Yılanlıoğlu, AP'den kopmak üzere bulunduğu cünden bu yana Turan ve Serdengeçti ile yakın temastaydı. Turan'ın, CKMP'ye davet teklifini reddedişini Yılanlıoğlu kürsüden şöyle açıklamıştı:

— «Sayın Osman Turan'ın siyasî ve bedeni rahatsızlığı devam etmektedir.»

Başbuğ Türkiye'nin kendisinden başka ünlü bir kişinin CKMP çatısı altında bulunmasına tahammülü olmadığını,

geçmiş olaylar bütün açıklığı ile ortaya koymuştu. Sonra, Turan geçimsiz, kendi başına buyruk, emir almasını sevmeyen bir tip olduğu için, Başbuğ'un karşısına çözümünü güç pek çok problem getirebilirdi.

Aslında, Osman Turan ve arkadaşlarının CKMP'ye girmeleri hiçbir şey sağlamazdı. Çünkü, kısa devrede iktidara gelmek için, Nazi Partisi stili CKMP kurmak için çalışanlar da, Osman Turan ve arkadaşları da tutum ve davranışları ile kendi kendilerini tatmin etmekten başka bir şey yapmıyorlardı!

Çünkü ekonomik ve sosyal problemlerin gün ışığına çıktığı 1967 Türkiye'sinde «arkın» hareketlerin, bazı sapıklar dışında taraftar bulması mümkün değildi.

Nazi âzentisi CKMP Kongresi'nin bir başka talihizliği de, aynı sırada Almanya'daki yeni Nazi hareketi lideri Adolf Von Thadden'in görüşlerinin Le Nouvel Observateur Dergisi'nde yayınlanması olmuştu.

Almanya'nın ikinci Adolf'u ve Alman Nasyonal Demokrat Partisi Lideri Von Thadden, bu dergiye verdiği demekt: «Çocuklarımızı öldüren, karılarına tecavüz eden Türkler, Cezayir'ileri ve melezleri kamûsarı etmeliyiz» diyerek Türk ırkını üstün ırktan saymadığını ilân ediyordu...

Bu durumda bizim ırkçıların Almanya'daki üstadlarına ne cevap verecekleri, hafta sonunda en çok merak edilen konulardan biri olmuştur.

Nato'ya Nota

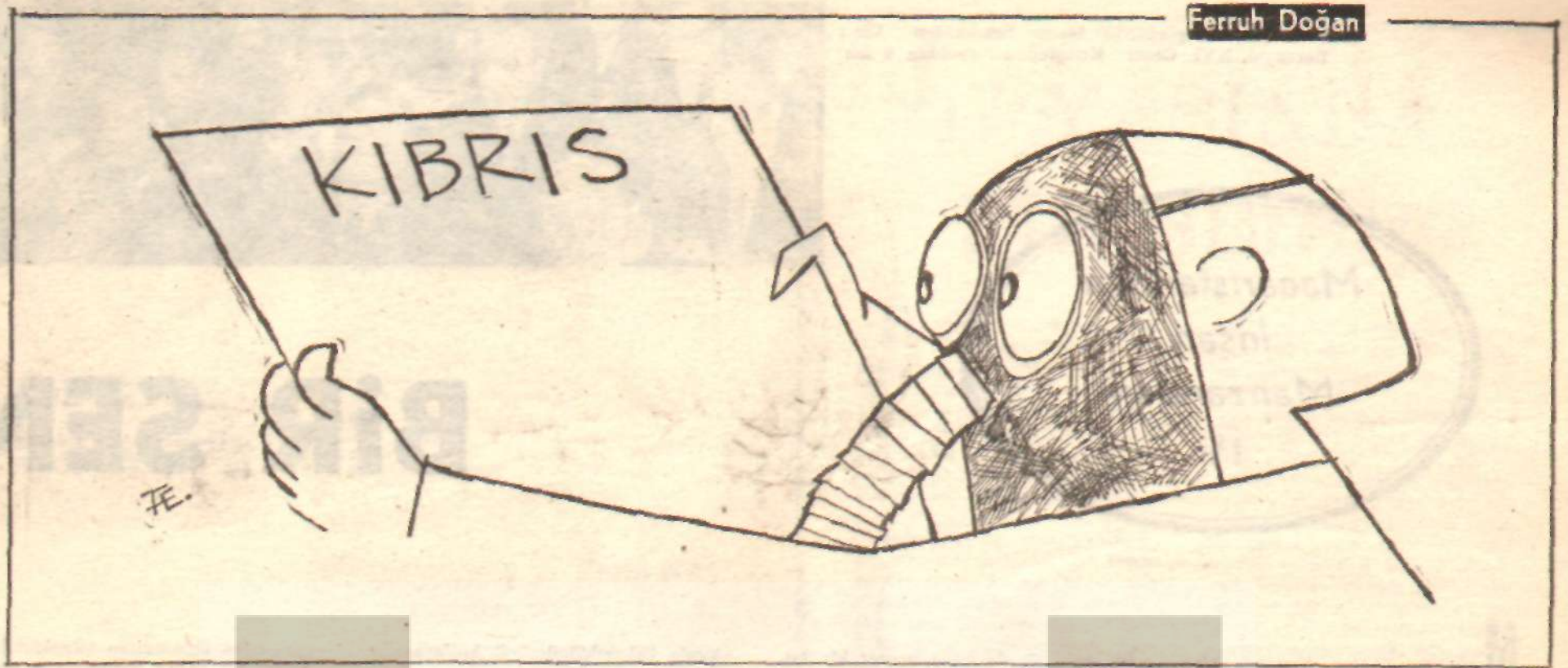
Fuat Köprülü, Dışişleri Bakanlığı'na, Kıbrıs diye bir meselemiz yoktur, deyiş feta vereli, suların altından çok köprüler, köprülerin üstünden de çok dayılar geçti. Milletçe bağrımıza bastığımız Kıbrıs davasını gelip - gideli hükümetler de, el hak mesele ettiler kendilerine. Gel gör ki, bizler tutmağa çalışırken, bu dava bütününe başa saplandı. Biz, Kıbrıs Türkler, Türk kalacaktır. Yeşilada Kızıl Olmaz! dedikçe, Ada kızıl kanlara boyandı. Biz, Ya Taksim, Ya Ölüm! diye haykırırken, Taksim gerçekleştirilmediğinden herhalde, Ölüm tirpanı attı Türk cemaatine. Biz, Kıbrıs'ı Vermeyiz! diye dağ taşı titrettikçe, Kıbrıs'ı kandaşlarımızın ne toprağı kaldı, ne çifti, ne çubuğu. Biz, Dayanın, Geliyoruz! diye kükredikçe, onların, dayandığı kaleler, bendler, duvarlar yerle bir oldu. Biz, Taksim derken, Çıkartma derken, onlara ölülerini Toplama düştü... Şimdi belki de, Burakınlar gayrı bizim yakamız, daha fazla yardıma dayanacak dermanımız kalmadı! diyorlar içlerinden.

Öyle deme, kardeş! Gâvurlar senin üstüne çullanır da, böyle eli kolu bağlı oturmağa gönüllümüz razı olur mu bizim hiç! Biz de kahroluyoruz burada yardımınıza koşma-
dığımız için, kurşun yerine lâl attığımız

için... Neylersin ki, tutamıyoruz o barut yansı ellerinden. Ellerimizi tutanlar var çünkü; sözde elimizden tutuyorlar diye, bizim de ellerimizi tutanlar, ayaklarımızı köstek olanlar var. Yirmi yıldır sözde bizi kurtarıyorlar diye, ocağımıza inelilik dikenler var. Üs kuruyoruz sizi korumak için deyip altımız üstümüze çeltiriyorlar var. Silâh verip, dardaki kardeşlerimize yardım için kullandırmayanlar, uşak verip benzini sulan dıranlar var. Sözün dinlenmedi diye hükümet devirenler var... Biz tam özgür değiliz ki, senin özgürlüğünü koruyalım. Biz tam bağımsız değiliz ki, senin bağımsızlığını savunalım. Con'un ne zaman, hangi düğmeye basıp, yurdu Teksas çölüne çevireceğini bilmiyoruz ki, biz de canımızdan emin değiliz ki.

Ne var ki, kardeş, NATO'ya bir kere kapıldık diye, hepten nato - kafalı da olmadık. Biz sana yardım edemiyoruz ama, sen bize yardım ediyorsun, ne hallerle düştüğümüzü anlamamıza yardım ediyorsun. Kıbrıs davası öyle bir mihenk taşı oluyor ki bizim için, biz Kıbrıs'ı kurtaramıyoruz ama, böyle giderse, Kıbrıs bizi kurtaracak. Böyle giderse, yakındır, kardeş, bu millet NATO'ya bir nota çekip, al silâh'ı, ver bağımsızlığımızı! demesini de bilecektir.

Can YÜCEL

Bağımsızlık Savaşı Başlamıştır

Hüseyin BAŞ

Kıbrıs Meselesinin son olaylarla yeniden alevlenmesinden bu yana olup bitenler, Türk dış politikasının dün olduğu gibi bugün de ulusun en hayati çıkarları söz konusu olduğu hallerde bile «elleri kolları bağlı», giderek bütünüyle «bağımlı» bulunduğunu bir kez daha bütümlü biçimiye gözler önüne sermiştir.

Kıbrıs'lı soydaşlarımızın Anglo - Amerikan gizli servislerinin sefil maşası Yunan Cuntası ile birlikte kotardıkları «Kıbrıs Meselesi'nin NATO çerçevesi içinde çözümüyle ilgili» plânları yönünde vahşice kurban edilmesiyle patlak veren son olaylar ve onu izleyen traji-komik pazarlıklar dizisi, Türk Ulusu'nun yüreğinde kanayan onulmaz bir yara olarak kalacaktır.

Kıbrıs konusunda olup bitenler, yıllardır şımarık bir caka, akıl almaz bir inatla sürdürülen «bütünüyle bağımlı», Atatürk'ün bağımsız ve temel barışçı kaynaklarından uzaklaşmış, kişilikten yoksun dümensuyu politikasının ipliğini pazara çıkaran yanılmaz bir «mihenktası» olmuştur.

Türk kamuoyu, son olaylarla Anglo - Amerikan çıkarlarının dümensuyunda seyreden, üstelik bununla da övünüp duran bir iktidarın, Türk Ulusu'nun en haklı ve hayati dâvalarında ne denli güçsüz, kararsız, giderek çaresiz olduğunu kesinlikle anlamıştır. Kıbrıs Meselesi'ni olup bit-tiye getirerek NATO içinde üslü çözümle sonuçlandırmayı başaramayan Amerika, NATO'lu iki müttefikinin bunca fiyaskodan sonra kendi kamuoylarının önünde «paçalarını» kurtaracak sihirli diplomatik formüller ardında olağanüstü çabalar sarfetmiş ve sonunda tarafların sözde «barış masası»na oturmalarını sağlamıştır. Şimdi varılan nokta, bu haysiyet kırıcı Amerikan usulü uyutma politikasıdır.

Ne var ki, Kıbrıs gibi hayati ve haklı bir dâva karşısına ulusu «elleri kolları bağlı» olarak çıkaran ortamı hazırlayanların, Amerikan usulü uyutma politikasını halk yığınlarına eskisi gibi kolaylıkla yutturabilecekleri şüphelidir. Zira bu kez, iktidarın bağımlı bir politika içinde «bağımsız» bir

politika izlemek zorunda kalmasıyla ortaya çıkan çelişme, apaçık gözler önüne serilmiş, batı ittifakları ayakoyunu ile herşeyimizle teslim ettiğimiz Amerika'nın istekleri ve çıkarları dışında hiçbir harekete girişemeyeceğimiz anlaşılmıştır.

Kıbrıs hezimet, ülkenin yüksek çıkarları bahanesiyle politikamızı bütünüyle Anglo - Amerikan çıkarlarına yamayan iktidarların yıllardır sürdürdükleri «batı ittifaklarına bağlılık, batık dost ve müttefiklere» mitosunun da yıkılışıdır.

Bir müsibet bin nasihattan yeğdir. Kıbrıs hezimet, Türk Ulusu'nu «bağımlılığının» bilincine varmaya itmiştir. Bağımlılığımızın bilincine varılmasının ise, bizi, kaçınılmaz bir biçimde sağlıklı ve yepyeni bir bağımsızlık bilincine götüreceğinden hiç şüphe yoktur. Bütün mesele, Türk halkına, gözleri önünde sıkılmadan oynanan kepa-ze oyunu en yalın ve en etkin biçimiyle anlatmaktır. Amerika, Kıbrıs meselesinin neden NATO içinde çözümlenmesine taraftardır? Amerika'nın Akdeniz'de sürdürdüğü «üsler» politikası nedir? En haklı, ulusal ve hayati dâvamızda neden Amerika'nın istekleri dışında bir harekete girişememiştir?

Bu soruların cevabı, Türk sosyalistlerinin, Kıbrıs hezimetleriyle yeni bir bilinçlenmenin eşliğine gelen halk yığınlarını bağımlılığın zincirlerinden kurtarmaya yönelik savaşın platformu olacaktır. Hedef, ekonomik, politik ve askeri alanda Türkiye'yi kısıvrak bağlayan NATO paravanası ardındaki Anglo - Amerikan emperyalizmidir. Düşman içimizdedir. Mikrop iliklerimize kadar kök salmıştır. Topraklarımıza, sularımıza, havalarımıza yerleşen düşman, en hayati dâvalarımızda flütürsüzce karşımıza çıkmakta, gerektiği zaman işi iğrenç tehditlere kadar götürmekten çekinmemektedir. Kıbrıs hezimet, «Dostluk ve müttefiklik» maskesi altında Türkiye'ye reva görülen yür-kızcırtıcı davranışların en belirgin örneğidir. Kıbrıs gibi ulusal dâvaları onurlu bir biçimde çözme ulaştırmanın bağımlı politikaların harcı olmadığı görülmüştür. Türkiye'nin haklı dâvalarına «Çıkartma» yapması, öncelikle topraklarında çö-

reklenen Amerikan üslerine «Çıkmasından» geçmektedir. Türkiye, Amerikalıların kökünü topraklarından kazımadıkça, hiçbir ulusal dâvasına sahip çıkamayacak, uyutma, avutma, yalan, dolan politikası içinde bocalayıp gidecektir.

Simdi sosyalistler, Türk halkına, Kıbrıs hezimetinin ortaya çıkardığı uygun bilinçleme ortamı içinde, kendimizi Amerikan uyduğunun batağından nasıl çekip çıkaracağımızın yollarını anlatmalıdırlar. Bütün güç, NATO'dan çekilme yönünde toplanmalı, ilerici güçlerin tümü üslerden arınmış, ekonomisi, politikası ve askeriyle Türk halkının temel ve hayati çıkarları hizmetinde hareket edebilme özgürlüğüne sahip olan, bağımsız bir Türkiye için çaba göstermelidir. Toplumcu güçler, ilerici gençlik meseleyi, daha başlangıcında sağlıklı yerine oturtmuş, Amerika'nın çevirmekte olduğu iğrenç çıkar oyununu, bütün çıplaklığıyla kavramıştır.

Kıbrıs olayları ve Amerikan uyduğuna bel bağlayan politikanın getirdiği utanç verici yer, Türkiye'nin gerçek kurtuluşu için büyük bir ırsattır. General de Gaulle'in bağımsız politika yolunda giriştiği deney ortad'dır. Başarı kazanmıştır. Bizim için bulunmaz bir örnektir. Bu politikaya daha büyük bir dikkatle eğilelim. Fransa'nın NATO'dan çekilmesini, Amerikan üslerini kapiya koymasını, topraklarına cöreklenen Amerikan sermayesi ile kıyasıya savaşının nedenlerini iyice anlamaya bakalım. Bütün bu gerçekleri, kolu kanadı kırılan, çaresiz bırakılan halkımıza anlatalım.

Kıbrıs hezimet, Anglo - Amerikan çıkarlarına bel bağlayanların bağımlı politika taraflarının, NATO hizmetinde olanların hezimetidir.

Şimdi toparlanalım, çabalarımızı bağımsızlık tan, NATO'dan, Anglo - Amerikan çıkarlarının utanç verici hizmetinde halkımızın kurtuluşu yönünde birleştirelim.

Türkiye'nin bağımsızlık savaşı başlamıştır.

Macaristandan İnsan Manzaraları IV

BİR SEND

M illi Sendikalar Konseyi, bir memur - sanatçı elinden çıktığı belli olan zevksiz bir Lenin heykelinin bulunduğu meydana. Biz, Konsey'in Kültür, Propaganda ve Ajitasyon Şubesi Başkanı Bay Tibor Baranyai karıştı. Hep alıştığım sahne: Küçük bir masa üzerinde meyva suları. Laszlo (tercüman) «Anlaşıldı, yalnız Halk Cephesi'nde içki ikram ediyorlar!» diye söyleniyor. Sormaya başlıyorum:

— Sendikacı sayısı ne kadar?

— İşçi, hizmetli, entelektüel olmak üzere, 3 milyondan fazla. Sanayide ve devlet çiftliklerinde çalışanların yüzde 97-98'i sendikacı. Kooperatif çiftliklerinde sendika söz konusu değil.

— Sendikalar iş kollarına göre mi kuruluyor?

— Evet. 19 iş kolunda 19 sendika var.

— Milli Sendikalar Konseyi hakkında biraz bilgi verir misiniz?

— Konsey'i Kongre seçer; 4 yıl için. Her 4 yılda bir kongre yapılır. Konsey'in 170 üyesi var. Bu üyelerden 23'ü Başkanlık Bürosu'nu meydana getiriyor. Konsey, üç ayda bir, Başkanlık Bürosu ayda bir toplanır. Konsey'in kararlarını Başkanlık Bürosu uygular.

— Konsey, görevini yapabilmek bakımından, kendi içinde birtakım şubelere ayrılmış olsa gerek. Bu şubeler nelerdir?

— En önemlileri şunlar: 1) Fiyat ve ücretler için, 2) Üretim ve işçileri teşvik için, 3) İş güvenliği ve işçi sağlığı için, 4) Kültür, propaganda ve ajitasyon için, 5) Örgütlenme için, 6) Mali meseleler için, 7) Uluslararası ilişkiler için, 8) Sosyal güvenlik için, 9) Boş vakitleri değerlendirmek, eğlenceler düzenlemek için...

İşçinin bütçesi

— Konsey'in ne gibi yayın faaliyetleri var?

— Konsey'in bir merkezi organı var, adı Halkın Sözü (Nepszava), tirajı 280.000. Ayrıca 19 sendikadan da bir sendika gazetesi var. Tancsics (Tançık okunuyor) yayımları var: İşçi hayatını anlatan kitaplar, marksizmi basitleştirerek anlatan eserler yayımlıyor. Munka (Emek) adlı aylık bir dergi, baskı sayısı 15.000. Altı dilde yayımlanan aylık bir Uluslararası Bülten var. (Gitti, İperden bu derginin Fransızca baskısından birkaç sayı alarak bana verdi.)

— İşçi, ya da sendikacı eğitimi için

bir okul ya da buna benzer bir kurum var mı?

— Sendikalar Merkez Okulu var. Öğretim süresi pek değişiktir: 2-3 günden tutun da 4 yıla kadar. Burada sendikacılık dersleri verilir, marksizm - leninizm öğretilir.

Başlangıçta sormam gereken bir soruyu soruyorum:

— Milli Sendikalar Konseyi ne zaman kuruldu?

— Bugünkü şekliyle 1948'de. Ama biz 1867, ya da 1868'i yani Macaristan tarihindeki ilk kuruluşu esas alarak ya-

kında 100. yıldönümünü kutlayacağız.

— İş Kanununda bu yıl birtakım değişiklikler yapıldığını okudum. Bu değişiklikleri kısaca özetler misiniz?

— Yeni kanunun en önemli niteliği, yeni duruma uygulanmış olmasıdır. Önemli iki değişiklik var. Birincisi: İşçi, istediği zaman, işini terkedebilir. Eskiden bunu güçleştiren kurallar vardı. Bu konuda işletmelere de hareket serbestliği tanındı. İkinci değişiklik: Sendikaların hakları yazılı hale getirildi. Öteki sosyalist ülkelerde olmayan bazı haklar verildi sendikalara. Mesela fabrika müdürü, işçileri pek

yakından ilgilendiren meselelerde, diyalim bir banyo meselesinde, sendika ile müzakere zorunda. Müzakere sonunda bir anlaşmaya varılmazsa üst kademeler işe karışıyor. İşçiler, veto haklarını kullanarak, fabrika müdürünün uygulamasını durdurabiliyorlar. Kanun, 1968 ocağında uygulama alanına girecek. Şimdi bir geçiş dönemi içindeyiz. Yeni kanuna göre, fabrikada, sosyal, kültürel, sağlık ve spor işlerinde söz hakkı yalnız sendikadır. Fabrika müdürünün işten çıkarılmasında da sendikanın söz hakkı var. Böylece, fabrika içi demokrasi yeni kanunla gerçekleşmiş oluyor.

MACAR SPORUNDAKİ BAŞARININ SİR

MACAR FUTBOLCULARI
(Sporun da okulu var)

Macaristan'a gittiğim akşam Budapeşte - Bükreş karmasının maçını seyrettim. Yüz bin kişilik ünlü Halk Stadyumunda. Budapeşte karması, kendini pek sakmadan, Bükreş karmasını 6 - 0 yeniverdi!

İki gün sonra, Macaristan Spor Komitesi Başkanı Vekili Bay Mihail Biro'nun bürosundayız. Bay Miro, bir voleybol maçı dolayısıyla İstanbul'a gelmiş; İstanbul'u çok sevmiş, Spor ve Sergi Sarayı'na da.

«Bir tek sorum var, diyorum. Spordaki başarılarınızın şartları?»

Önce macarca başlıyor, sonra Fransızca devam ediyor:

— İlk genel bir bakış... Spor, Macaristan'da, önceleri de iyi durumda idi, ama özellikle Kurtuluşun sonra hızla gelişti. İlk katılanların sayısı bakımından spor teşkilatlarının 450.000 üyesi var; her hafta çalışır bu üyeler. (Macaristan'ın nüfusu 10 milyondur. — F. N.) Futbolda 100.000 kişi muntazam bir şekilde çalışmalara katılır; ama sporla, kültür fizikle örgütü bir şekilde uğraşanlar bütün nüfusun yüzde 20'sini bulmakta. Yani 2 milyon kişi. Okullarda, üniversitelerde, fabrikalarda, köy ve şehirlerdeki kooperatiflerde... Gençlerin de, yetkinlerin de sporla ilgilenmeleri için gerekli tedbirler alınmıştır; bunlar, istedikleri zaman spor yapabilirler.

Şimdi, başarı için şart olan üç şeyi gözden geçirelim: Teşkilat, tesisler ve kadrolar.

TEŞKİLAT: Macaristan'da 5.000 kulüp var. Bu kulüplerin üye sayısı 1.100.000. Bu üyelerin seçtiği 140.000 yönetici var. Her kulüpte, kulübün mali gücüne göre, 1 - 3 ilâ 18 - 20 arasında şube var. Kulüplerin masraflarını üye aldattı, okullar, sendikalar, vb. karşıyor. Bütçeden sadece bazı kulüplere yardım yapıyor. Ama devlet yardımı yeterli değil. Kulüpler daha fazla yardım istiyorlar. Devlet yardımı da her yıl biraz daha artıyor. 14 yaşına kadar olanlar için, yani ilköğretim çağında olanlar için, «Öncü» teşkilatları var. Üye sayısı 700.000'i buluyor. Futbol, atletizm, vb. ile uğraşıyorlar.

TESİSLER: Okuldan fazla sportif tesis değil tabii; binaların sahası var. O binaların içinde futbol sahası var. En küçük köyde de, na rağmen muntazam olarak. Ayrıca 146 adet kapalı yüzme havuzları hem eğlence için, O kadar. Kapalı salon önünde tutulmuş, 12 Kulüpler, genç olara nın karşısına verdin Çok kuvvetli kulüpler sağlıyorlar. (Halk S toplam gelirinin yüzde lere katılıyor.)

KADROLAR: Aşağı Belli bir aylık sporla nör olarak çalışıyor; iş olarak yapıyorlar. yılda 32.000 kişi için açıldı.

Kültür Fizik Yürüresi 4 yıl. Her yıl 8 okul, her dilinde, kursları düzenliyor.

40 kadar spor okulu Spor okullarına devan Yasaları 10 - 18 arasından sonra idivör menlerinin izlenim olmayanlar Spor Oku mara üzerinde 4 - 5 den daha çok ders al kulüplere üye olmak bitirdikten sonra bir

(Sporda, uluslara Heri oldukları dalları duğunu, sonradan, bi

DiKACI

Fethi NACI

— Macaristan'daki ücretler hakkında biraz bilgi?
— Aylık asgari ücret 700 forint. Çaraktarlar için. Azami ücret 3.000 forint ve daha yukarıdır. Vasıflı işçiler için. Macaristan ortalaması ayda 1.127 forint. (23 forint 1 dolar). Ayrıca, yıl sonunda, bu ücretlere ek olarak işçilere yıllık ikramiye veriliyor: 11 günlük gündelikleri tutarında. İkramiyeyi sadece kâr eden fabrikalar verir. Kâr durumuna göre bu ikramiye 20 günde kadar çıkabilir. Kâr etmedikleri için hiç ikramiye vermeyen fabrikalar da vardır.
— Yaklaşık olarak bir sanayi işçisinin aylık bütçesi nasıldır?

— Aylık gelirin, ortalama olarak, yüzde 10'u kiraya gider. Yeni yapılar da bu oran yüzde 20'ye kadar yükselebilir. Beslenmeye yüzde 55 - 60. Giyim yüzde 20 - 22. Eğlence için de yüzde 5 - 6. Beslenme masraflarının azalması ve konut masraflarının artması yolunda bir gelişme var.

Sosyal yardımlar

— İşçiler ne gibi sosyal yardımlardan yararlanıyorlar?

— İşçiler yalnız bir işte çalışıyorlarsa vergi ödemiyorlar; ancak ek işleri varsa bu ek işten aldıkları ücret için yüzde 6 - 7 kadar vergi ödüyorlar. Gelir arttıkça vergi nispeti de artıyor. Gelir 150.000 forinti aşınca yarısı vergi olarak devlete gidiyor. İşçiler için bir tek vergi var: Yüzde 3 ihtiyarlık sigortası. Bu yetmediği için devlet de buna yüzde 3 ekliyor. Kurtuluştan önce ancak 200.000 - 250.000 kadar emekli vardı; bugün emekli sayısı 1,2 milyonu bulmuştur. Bu da sosyal güvenliğin sırtlarının çok genişlediğini gösterir. Emekli aylığı, son 5 yıllık ücretin yüzde 50'sidir. Emekli yaşı, erkeklerde 60, kadınlarda 55... Doktor muayenesi bedava. Yerli ilaç bedava, ithal mali ilaçlar için işçiler ilaç bedelinin yüzde 15'ini ödüyorlar.

— Ücretli izin?

— Bir yıl çalıştıktan sonra 2 hafta. Bundan sonra her 2 yıllık çalışma için 1 gün ekleniyor. Ama en çok 24 iş günü oluyor. Yaz tatili geçirmeye giden sendikali, ödemesi gereken normal paranın üçte birini öder, geriye kalan üçte ikisini devlet ödüyor.

— Konsey'in hangi uluslararası örgütlerle ilişkisi var?

— Konsey, Dünya Sendika Federasyonu'nun üyesidir. Ayrıca, Federasyon'un üyesi olmayan 40 memleketle ilişki kurmuş durumdayız.

Bay Tibor Baranyai'ye açıklamaları için teşekkür ediyorum. Bir başka randevuya yetismek üzere tekrar veda ediyoruz. Karşıda gene o zevksiz Lenin heykeli. Kim yapmış acaba?

Gelecek yazı:

Bir milletvekili
bir işçi

17 YAŞINDA BİR ŞEHİR

Budapeşte'de sosyalist bir ülkede yaşadığını kolay kolay hissedemezsiniz; herhangi bir Avrupa başkentinde gibisinizdir. Gerçi Macaristan sanayiinin büyük kısmı Budapeşte'dedir, ama bir yabancı sosyalizmi somut olarak, gözle görülür, elle tutulur şekilde, ancak Budapeşte dışında gözlemleyebilirsiniz.

Dunaıyvaros... Ama önce şehrin adından başlamalıyım. Eski den Stalinvaros'muş (Stalin şehri demek), Stalin gözden düştükten sonra Dunaıyvaros (Yeni Tuna Şehri demek) olmuş. Macarlar, bu değişiklikte tath tath dalga geçiyorlar. Bir Kabare Tiyatrosuna gitmişim; bölümlerden birinde on yıl uyuduktan sonra uyanan bir vatandaşın halli anlatılıyordu. (Uyku hastalığına tutulmasının sebebi: Partinin düzenlediği konferansları izlemek!) Bu Macar vatandaşı, bir ara, «Stalinvaros geliyor mu?» diye sorar. Röportaj için gelen televizyoncular, «Ne demek Stalinvaros, onun adı Dunaıyvaros!» diye çıkışır. Bundan sonra, bir ara evdeki kitaplığa yaklaşan vatandaş, Stalin'in eserlerinin kitaplıktan kalktığını görünce, zeki bir insan olduğunu göstermek için, sorar: «Peki Duna'nın eserleri nerde, onlar nereye gitti?» (Bütün salon kahkahadan kırılıyordu!)

Dunaıyvaros, 17 yaşında bir şehir. Sosyalizm, ete kemiğe bürünmüş Dunaıyvaros diye görünmüş, dersem mübalağa etmiş olmam. Şehir hakkındaki bilgiyi Belediye Başkan Vekili (eski bir matematik ve kimya öğretmeni) Bay Sofalvi İstvan verdi. Özetliyorum:

«Kurtuluş'tan sonra bir demir çelik sanayi kuruluşu söz konusu idi. Planlama teşkilatı, eskiden küçük bir köy bulunan bu bölgede demir çelik tesisleri kurulmasını kararlaştırdı. Burası seçilirken şu 4 nokta göz önünde bulundurulmuştu: 1) Ulaştırma kolaylığı bakımından Tuna kıyısında olmak; 2) İmalât için çok su lazım olduğundan gene Tuna kıyısında olmak; 3) Kömür madenlerine yakın olmak; 4) İşçilerin kolaylıkla sağlanabileceği bir yerde olmak... Kömür, güneşten, Pevç'ten geliyor. Tarım makineleştirilmişti; iş a-ramak zorunda kalan köylüler yeni işçi kadrolarını meydana getiriyorlardı.»

1950'de şehri kurmaya başlıyorlar. O zamanlar nüfus 3.000' mis; bugün 46.000. Epev öncülükle karşılaşmışlar. Şehir planlaması yapabilen mühendisler pek azmış. Dr. Weiner Tibor adlı bir mimar, şehri genç mühendislerle kurmuş. Gecen 17 yıl içinde 10.800 yeni apartman dairesi yapılmış. 1964'e kadar, apartman dairelerinin yüzde 60'ı iki odalı, yüzde 20'si 3 ve daha fazla odalı, yüzde 20'si de bekarlar için tek odalı imiş. Hensinde mutfak, banyo varmış. 1964'ten son-

ra, yeni inşaat tekniğini izleyerek, yukardaki nispetleri değiştirmişler. Prefabrika inşaat başlamış. Yeni metoda göre, 1 büyük oda, 1, veya 2, veya 3 küçük oda var. Çok küçük bir de yemek odası.

Şehrin bugünkü yaş ortalaması 28 - 29. Bunun için, aynı nüfusa sahip önceki şehirlere oranla, çocuk sayısı çok fazla. 800 çocuk alabilen 7 kres, 1500 çocuk alabilen 14 ana okulu var. Bir ilse, bir sanat enstitüsü, bir çirak okulu, bir yüksek teknik okulu var. Çalışanlar için de bir okul var: 1300 kişi okuyor burada.

İki Kültür Evi (Bizdeki eski Halkevleri gibi) var. İki sinema var; koltuk sayısı, birinde 870, ötekinde 400. 2200 kişilik bir A-çık Hava Tiyatrosu var. İki genel kütüphane var; biri Belediyenin, biri sendikaların Kütüphanesi 99868. Bundan başka fabrikada da bir teknik kitaplık var; fabrikada çalışmıyorlar da buradan yararlanabiliyorlar. Ayrıca her sendikaların küçük bir kitaplığı var. İki büyük kitaplık, her altı ayda bir, bunların kitaplarını değiştiriyor. Bir lunapark var. Yüzme havuzu var.

Dunaıyvaros'ta ortalama aylık gelir. 1.720 forint. 3 odalı apartman dairelerinin aylık kirası 125 forint. 15 ekimden 15 nisan kadar; ısıtma için. ayrıca ayda 175 forint ödeniyor. Gaz için 40 forint, elektrik için de 50 - 60 forint ödeniyor.

Demir Çelik tesislerinden başka 4.000 işçinin çalıştığı bir konstrüksiyon fabrikası: 1150 kişinin çalıştığı prefabrika parçaları yapan bir fabrika: 1000 işçilik bir selüloz ve kâğıt fabrikası: 1100 işçilik bir konfeksiyon fabrikası: 800 işçilik bir işleme (broderie) fabrikası: 700 işçilik bir erkek caması fabrikası var. Ayrıca küçük fabrikalar ve atölyeler var.

Şehrin en büyük problemi artan nüfusa konut yetistirmek.

Şehirdeki partili savaşı sor-dum, dört bilmış.

Dunaıyvaros'ta bir hastane, bir kres, bir de işçi evi gördüm.

Hastane hakkında bir fikir vermek için şu kadarını söylemem yeter: 550 yatağa karşı 480 personel var. 480 kişinin 55'i hekim.

Kresler, sabah 5.30'dan 18'e kadar açık. İşçiler, kazançlarına ve çocuk savısına göre, bir çocuk için günde 1 ilâ 10 forint arasında (Yani 50 kurusla 5 lira arasında) ödüyorlar.

Gezdiğim apartman dairesini rastgele seçmiştim. Bir soförün evi çıktı. Bu arada bir şey öğrendim: Apartmanlar varırken mutfaka gömme buzdolabı, fırın, vb. konuyor ve övle kirava veriliyor. En çok dikkatimi çeken, bir soför evinde iki kitaplık (İçinde tamamlanmış batıl yazarlardan çeviriler de vardı.) ve televizyon olması idi.

Okullar hariç, kulüpler için 10.000' lük tesis var. Hepsini tam teşekküllü olarak sadece atletizm, basketbol. Onlardan fazla sportif tesisten 4.300' lüğü var. Bunun aşağı yukarı 250'si köyde bile futbol sahası var. Bununun değiller, daha fazlasını istila. 46 açık yüzme havuzu, 10 kadar üs havuzu var; bunlar hem spor için, hem. Okullardaki tesis sayısı 7.000 ahalon sayısı: Sadece büyükler göz alını, 12 kadar. En çok 2.000 kişilik, en olarak, masraflarının yüzde 50'si mardım olarak devletten ahvollar. Kulüpler gelirlerini sevrilerinden. İlk Stadyumunda maç yapıncı, yüzde 20'si stada, yüzde 80'i kulüp-

Aşağı yukarı 11.000 antrenör var. 100 antrenör sadece antre-pör; ötekiler, antrenörlüğü ek bir iş. 17.000 hakem var. Son dört için hakem ve antrenör kursu

Yüksek Okulu var; öğrenim sü-re 80 kadar mezun veriyor. Bu şinde, uzmanlaşmışlar için tekâmül ediyor.

Çocuk okulu var. Çocu kulüplere bağlı, devam eden gençlerin sayısı 16.000. Harası. Bunlar, normal okul saatle-a alıyorlar Spor Okullarına. Öğret-tirilmesi şart: Ders durumları iyi Spor Okuluna alınıyor. Ancak 5 nu-de 4 - 5 alanlar gidebiliyor. Bu yüz-kere çalışıyorlar. Spor okulundavken yaşamak yasak; ancak Spor Okulunu bir kulübe üye olabiliyorlar.

uluslararası dereceler bakımından, en molların eskrim ve masa tenisi ol-ması, bir kitapta okudum.)

Sterlinden sonra Dolar da tehlikede

Amerika'nın altın ve gümüş stoklarının savaş öncesine göre yarı yarıya azalması karşısında doların altına göre değerinin düşürülmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Halûk TANSUG

Geçtiğimiz hafta Batı bloku çok önemli olaylarla sarsıldı. Bunların en önemlisi ise, muhakkak ki, ekonomik alanda kendini gösteren temel karakterdeki menfi gelişmelerdi. Çünkü içinde yaşadığımız yüzyılda, sosyal ve siyasal gelişmelerin dahi ekonomik esaslara bağlandıkları artık herkesin malûmuydu.

İngiliz Lirası «Sterlin»in değerinin düşürülmesinden sonra geçen hafta batı blokunun ileri gelen üyeleri bir araya gelerek Dolar'ın değerini yarı altına oranını korumak buradaki azimlerini belirttiler. Böylece, Dolar'ın değerinde bir sarsılma ihtimalini de kabullenmiş oldular.

Ote yandan, Fransız Cumhurbaşkanı De Gaulle, batı bloku çerçevesinde «altın sistemi»ne dönüşmesini istedi. De Gaulle'in ileri sürdüğü «altın sistemi» vada «altın esası», bütür batı paralarının bugünkü gerçek altın rayicine serbestçe bağlanması demekti. Dolayısıyla, Dolar'ın, savaşta önceki altın rayicinden tahminen yüzde 50 oranında düşürülmesi anlamına geliyordu. Çünkü, halen batı bloku para sistemi, altının serbest rayicine değil fakat savaşta önceki o zamanki şartlar altında altına oranlanmış suni yükseklikteki bir «dolar sistemi»ne

bağlantılıydı. Eğer doların değerini enflasyonist bir buhran sonucunda sarsılırsa, Dolar'a bağlantılı bütün batı ülkeleri paraları ve dolayısıyla ekonomileri Birleşik Amerika ile birlikte uçuruma sürükleneceklerdi.

Böylece De Gaulle, kaçınılmaz saydığı Amerikan ekonomik buhranına Fransa'nın da sürüklenmemesi için, kendi ülkesini ve Batı Avrupa'ya, Amerika'da patlak verecek bir ekonomik çöküntünün etkilerinden kurtarmak uğruna çabalar sarfetmeyi zorunlu görmektedir. Fransa'nın dış politikası bile, aynı ekonomik tehlikeye karşı tedbirler düşünme telaşındadır.

Aşağıdaki inceleme, evvelce ANT Dergisi'nde yazılanların bir devamı olup ufukta artık kendisini belli etmiş bu DOLAR BUHRANI'nın belli başlı unsurlarını özetlemektedir.

Özellikle Washington yöneticilerine tehlike çanları çaldıran bahis konusu menfi gelişmeleri, şöyle özetleyebiliriz:

Amerika'nın uzmanlara göre, ortada bir likidite (nakit para) sıkıntısı vardır. Çünkü, altın üretimi, modern ekonomik gelişimin sür'atli temposuna ayak uyduramamaktadır. Lüzu mu kadar altın üretilmeye vince altın esasına bağlı sim-

İmparatorun görünmez elbisesi

diki para sistemi, yetersizliğe düşmektedir. Para sıkıntısı yüzünden de, ekonomik buhran tehlikesi başgöstermektedir. Bu bakımdan, ekonomik buhran tehlikesini önlemek için ne yapıp yapmalı likidite hacmini artırmalıdır. Likidite'yi arttırmak için ise, yine Amerika'nın uzmanların iddiasınca, şu adımları atmak gerekmektedir:

1— Birleşik Amerika Merkez Bankası'nda Dolar kıymetini karşılamak üzere atıl tutulan altın stokları serbest bırakılmalıdır. Yani, Dolar'ın altına direkt bağlantısı kaldırılmalıdır.

2— Birleşik Amerika'dan alacaklı olan Batı'nın endüstri ülkeleri (özellikle Fransa), alacaklarını, artık altın şeklinde talep etmemelidirler.

3— Milletler Arası Para Fonu, ekonomik buhran tehlikesi gelip çatıldığında zor duruma düşecek ülkelere, muayyen şartlar karşılığı geniş krediler sağlamalıdır.

Nitekim, Washington yöneticilerinin baskısı altında, yu-

karda sıralanan üç fikir peyderpey uygulama alanına sokulmaktadır.

Oysa, Birleşik Amerika Maliye Bakanı Fowley tarafından ortaya sürülen ve İngiltere Maliye Bakanı Callaghan tarafından desteklenen yukarıdaki tedbirler, diğer bazı Batı'nın uzmanlarca yeterli görülmemektedir.

Mesela, Fransız Cumhurbaşkanı General De Gaulle, Ağustos başı başkanlık ettiği bir kabine toplantısında şu kararı belirtmiştir:

«... Washington'un likidite'yi arttırma yolundaki teklifleri, tahta takma bacadan dağlama yapıp kangreni önleme ümidi beslemeye benzer. Zira, milletlerarası para sistemindeki aksaklık, Birleşik Amerika'nın tediyeye bilançosunda büyük ve devamlı açıklar vermesi yüzündendir. Dolayısıyla, altın kıymeti, Dolar'ın eskisine oranla düşmüş bulunan yeni kıymetine göre ayarlanmadıkça alınacak tedbirler boşunadır.»

De Gaulle'in sözlerinde, hakikat payı yok değildir.

Şöyle ki, halen Amerikan Dolar'ı 3,5 «ounce» altın karşılığına tabidir. Başka deyişle, tedavüle çıkarılan her bir Dolar için, Birleşik Amerika hazinesi 0,35 «ounce» ağırlığında külçe altını Fort Knox isimli Merkez Bankası kasasına yatırmaya ve orada tutmaya kanunen mecburdur.

Fakat, Dolar'ın 0,35 «ounce»lık kıymeti, 1934 yılında tesbit olunmuştur. O tarihten bu yana, İkinci Dünya Harbi'nin etkisiyle, Dolar'ın gerçek değeri takriben yüzde 50 oranında düşmüştür. Bugünkü gerçek rayici serbestçe tayin edilmek lazım gelse, Dolar, belki sadece 0,175 «ounce» altına denk düşecektir.

Bu kıymet kaybına rağmen, Washington yöneticileri, Dolar'ın 1934 kıymetinde direnmiyorlar. Dolar'ı daha düşük bir altın kıymetine bağlamaları halinde, Birleşik Amerika'nın ekonomik gücünü, dolayısıyla siyasal kudretini temellerinden sarsabilecekleri telaşına kapılıyorlar.

Oysa, Dolar'ın 1934 şartları

SOL YAYINLARI mevsimin yeni beş kitabını sunar

J. STALİN
MARKSİZM
ve
MİLLİ MESELE
7,5 LIRA

EDGAR SNOW
MAO ÇE-TUNG
— bir devrimcinin
otobiyografisi —
7,5 LIRA

F. ENGELS
AİLENİN, ÖZEL
MULKIYETİN
ve
DEVLETİN KOKENİ
10 LIRA

J. STALİN
SOSYALİST
EKONOMİNİN
MESELELERİ
7,5 LIRA

KARL MARX
KAPİTALİZM
ÖNCESİ
EKONOMİ ŞEKİLLERİ
(Asya Üretim Tarzı,
Antik çağ, Feodalite)
(başlıyıcı)

na uygun zoraki bir altın kıymetine 1967 yıllarında bağli tutulması, içinden çıkılması az çok imkânsız «fasit daire» ler yaratmaktan da geri kalmıyor.

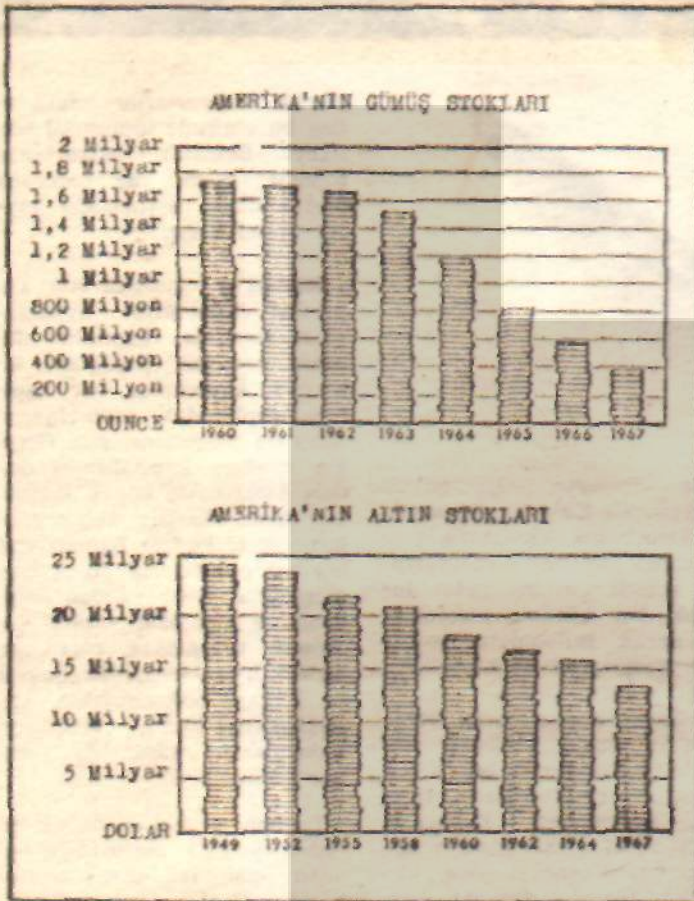
Çünkü, altın'ın 1934 yılındaki nisbeten düşük kıymetini bugün muhafaza etmeye kalkmak, herşeyden önce 1967 şartlarına göre verimsiz sayılabilecek altın madenlerini bu gün kapatmak anlamına gelir. Zaten, sırf bu sebeple, ufak altın madenleri üretimlerini bir süredenberi durdurmuşlardır. Dünya altın üretimi, kâr azlığından, gerekli seviyelere ulaşamamıştır. Dolayısıyla, altın mevcuduna bağli para sistemi, duraklamıştır. Likidite imkânları, kısıtlanmıştır.

Başka bir açıdan, Dolar'ın

tedir. Düşünülen tedbirler, Likidite'yi artırmaktan çok, Dolar'a güvensizliği büsbütün kamçulamaktadır. «Gizlenmiş» altın'ı ortaya çıkarmaktan çok, «Altın'a hücum»u daha fazla hızlandırmaktadır.

Görülüyor ki, De Gaulle'in teşhisi ahlında hiç hatah değildir. Likidite kıfayetsizliği, altın üretiminin yetersizliğinden fazla, bizzat Washington'un hatah tutumundan doğuyor. Amerikanın son teklifleri, esaslı karakter taşıyor. Dolar kıymetinin gerçek seviyesine indirilmesi, belki ortaya çok bol altın çıkaracağından vegâne hâl çaresi gibi gözüküyor.

Fakat, Washington yöneticileri, hakikati kabule yanaşamıyorlar. Oturdıkları «Taht» dan

Amerikan gümüş ve altın stoklarındaki düşüşün grafiği

sun'ı şekilde yüksek altın karışlığına bağlanması, Batı Bloku resmi ve özel çevrelerini umitsizliğe sürüklemiştir. Dolar'dan ziyade, elde, altın bulundurma eğilimi ağır basmıştır. Bir nevi «altın'a hücum» havası esmiştir. Bu sebeple de, Amerika'nın altın stoku azalmış; altın «gizlenmiş» likidite imkânları tekrardan kısıtlanmıştır.

Ayrıca, altın'ın 1934 kıymetinde tutulması, Birleşik Amerika'nın elindeki altın stokunun kıymetini de takriben yarı yarıya ve otomatikman düşürmektedir. Yine, belki yüzde 50 oranında likidite yetersizliğine sebep olmaktadır.

Nihayet, dış masrafları çok fazla bir Batı Bloku süper lideri, dış ticaret bilançosunun her yıl belirli kârlar sağlamasına rağmen, tediyebileceği devamlı açık vermesi sebebiyle, karşısındaki alacaklı ülkeler bulmaktadır. Aynı alacaklı ülkeler, Dolar'a, sun'ı altın rüyacı sebebiyle, itimat besleyemediklerinden, alacaklarını altın şeklinde tahsile yönelmektedirler. Böylece Fort Knox'daki altın'lar her geçen yıl daha sür'atle erimek

inmeye gönülleri rıza göstermiyor. Zira, Washington yöneticileri iç ve dış politikalarını, siyasi ve askerî plânlarını, kısaca sömürücü ve saldırgan alışkanlıklarını hep Dolar'ın kudreti üzerine inşa etmişlerdir. Doları zavıfatlarırsa, saldırganlıkları şiddetini kaybedecektir. Saldırganlıkları körleşirse, sistemleri çökecektir. Dolar'dan gayrı, yedek politika silâhları yoktur. Entellektüel eksiklikleri, başkaca bir yedek politika esaslı hazırlamalarını imkânsızlaştırmaktadır.

Bu açıdan, onlar için Dolar kıymetiyle oynamak, ellerinde mevcut vegâne silâhı körleştirme ihtimalini göze almak demektir.

Washington yöneticileri Dolar'ı 1934 kıymetinde zorla tutmaları bir türlü, Dolar kıymetini bugünkü gerçek seviyesine düşürseler başka türlü.

İşte, günümüzün değil devrimizin bir numaralı milletlerarası problemi, bu «Fasit daire» içerisinde şekillenmektedir. Milletlerarası bütün gündelik meselelerin «kıldi»ni, aynı «fasit daire»de aramak lâzımdır, ve bulmak mümkündür...

Dağ Başını silâh almış

Tektaş AGAOGLU

Regis Debray'nin ünü son aylarda dünyayı tutan kitabı, Devrimde Devrim, Küba'da devrim zaferindenberi Latin Amerika ülkelerinde geçerli görülen gerilla savaşı kavram ve uygulamasının yürekli, bilimli, tutarlı bir kutlaması. Debray'nin sözünü ettiği gerçekten devrimde devrim mi, değil mi, o bir yana, bu kitapla gerilla savaşı siyasal bir kavram olarak dağdan düze iniyor, kamuoyu önünde kendini buluyor.

Bugünedek kamuoyunda gerilla savaşı neydi ki? Düzde parlak bir başarı dünyanın gözünü alamadıkça Hazreti Davut Tepegözü alayağı etmedikçe dağbaşında da dikkatli çekmeden süregiden olmadık, olmayacak bir çaba, bir mucize oyunu. Gerilla savaşı desen, dağbaşının hüdâyinâbit peygamberi. Yeryüzünün dört kapısını baraca bağlamış emperyalizm ecederhasına tığ-ı taber şah-ı merdan karşı çıkıp kafa tutan ve günün birinde kan kusturan mucize adamı...

Ne ki bu mucize oyununun perde arkasında, Latin Amerika'nın horlanan, harcanan halkların kaderini belirleyecek çatışmaların muhasebesi görülüyor. Hamâsi edebiyatla değil, otomatik silâhlarla; Bir zerresi boşa dökülmeyen kanla, akılla.

Bir yanda tam donatılmış, düzenli orduları, locistik plânları, helikopterleri, napalm bombalarıyla hudutsuz uluslararası finansman kaynaklarıyla emperyalizm ve onun yarıdakıları öbür yanda sürekli eylem içinde yine yenile eksile arı pratik görgüsü, döğüşme azmi bilenen bir avuç insan sömürü ve soygun çarkını durdurup dünyayı yenisbaştan kurmayı kendilerine iş edinen bir avuç insan «nihal çözümü» e varmanın yolunu arıyorlar. Debray'nin kitabını okuyanlar orada bir baskıya ve sömürgeye karşı çıkış destanı değil, baskıya ve sömürüye karşı çıkma yollarından birinin gerilla savaşının, belli verlerde, belli zaman ve dönemlerde nasıl bilimine vardığını görecekler. Debray, gerilla savaşını askerî, toplumsal siyasal kapsamlı ele alıp kuralayarak, üzerini saran gereksiz ve zararlı masallama örtüsünden sıyırmak, akıllı önüne sermek gibi yararlı bir işin üstesinden geliyor. Bunu yaparken de gerilla savaşını, yeryüzünün geri kalmış bir bölgesinde emperyalizme karşı mücadelenin bugün vardığı dönemeçte geçerli yerine oturtuyor.

Kıtap, Küba devriminin gerilla savaşı kavramına katkısını işleyip açarak yeni gözlemler, yeni sonuçlar getiriyor. Bugünedek gerilla savaşı devrimin yan taktiklerinden biri sayılır. Gerçekten de işlevi bakımından öyleydi. Sovyet devriminde olsun, sonradan gerilla savaşlarının büyük yer tuttuğu Çin devriminde ve Vietnam'da olsun bu durum o ülkelere özgü toplumsal, siyasal, fizik şartların kaçınılmaz sonucuydu. Buralarda gerilla savaşına düşen görev ve işlev emperyalizme karşı mücadelenin özünü

REGIS DEBRAY
(Devrimde devrim mi?)

yaratmadı; tersine, bu ülkelerde geçerli tarihi şartlar içinde yörüngesine oturmuş olan mücadele gerilla savaşına belirli ve tarihi düzeyde sınırlı bir görev ve işlev yükledi. Devrimci partilerin emperyalizme karşı fiili mücadelenin başını çekmeye fırsat bulabildikleri, o yüzden halklarıyla yakından kaynaşabildikleri, işçilerle köylülerle aynı eylem çizgisi üzerinde birleşebildikleri yerlerdi çünkü buraları. Bu ülkelerde gerilla savaşçıları ile devrimci parti arasındaki özel ilişkiyi belirleyen de yine bu tarihi şartlar oldu.

Oysa bugün Latin Amerika ülkelerinde daha başka tarihi şartlar geçerli. Debray kitabında buna şöyle değliniyor: Latin Amerika'da tarihi şartlar devrimci partilerin «aynı şekilde kökleşmelerine ya da gelişmelerine izin vermedi. Kuruluş ve gelişme şartları ile sömürülen sınıflarla ilişkileri açıkça farklıdır. Herbirinin kendi tarihi olabilir, fakat şurası kesindir ki kuruluşlarından beri iktidarı ele geçirme teşebbüsleri Çin ve Vietnam partilerinin ki gibi olmamıştır. Biçimsel de olsa sözde politik bağımsızlığa sahip ülkelerde kuruldukları için, bir millî kurultuş savaşı yönetme fırsatından yoksun kalmışlar ve bu sebeple tarihi şartlardan doğma bir işçi kövli ittifakını gerçekleştirememişlerdir.»

Küba devrimini, ve devrim öncesi aşamalar, değişik tarihi şartların geçerli olduğu Latin Amerika ülkelerinde önceki örneklerden ayrılan bir yol tutmasıyla olumlu sonuçlara varabileceğini gösterdi. Artık Küba devriminden sonra gerilla savaşının görev ve işlevinin bu ülkeler için yeniden belirlenmesi gerektir. Regis Debray gerilla savaşı kavramının bu ülkelerde emperyalizme karşı mücadelenin özünde yattığı kanısında; giderek, gerilla gurubunun, ilerinin halk devletinin çekirdeği olacağı görüşünü savunuyor. Devrimci partilerin emperyalizme karşı mücadelede tutacakları yol, ona kahrısa, bu yeni görüşe göre yeni baştan değeriendirilmeli; gerilla parti ilişkisini düzenleyen ülkeler de tarihi şartlar ortaya koyduğu farklı durumlara uymalı. Çünkü sınıf ayrışmaları, devrimci partilerin gelişme çizgisi, arazi şartları ve insan unsuru, askerlik teknğinde yer alan ilerlemeler, emperyalistlerin yeni sömürü hesapları ve yeni ekonomik gelişmeler, henst artık bunu kaçınılmaz kılıyor.

Regis Debray'nin Latin Amerika ülkelerinde emperyalizme karşı mücadele üzerine söyledikleri, bunlar.

Savaşları kimler kundaklıyor?

Dr. Yük. Müh. Sedat ÖZKOL

Kapitalizm, tarihsel gelişimi sırasında kaçınılmaz biçimde beliren iç ve dış tepkileri kontrol altına alabilmek, böylece sömürücü varlığını sürdürebilmek için git-tikçe artan bir hızla silâhlanmak, savaşçı özellikler kazanmak zorundadır.

Bu silâhlanmanın kapitalistlere sağladığı faydalar şu şekilde sıralanabilir:

1- Sömürdüklerinin bilincine vararak örgütlenmeye çalışan emekçilere karşı silâh kuvvetlerin kullanılmasıyla genç emekçi örgütlerinin daha gelişmeden yokedilmeleri, grev teşebbüsünde bulunan işçilerin zor altında esir gibi çalıştırılmaları Her kapitalist ülkenin tarihi bu metodun en kanlı, en barbar, en insanlık dışı örnekleriyle doludur. Örneğin simdiki New York Valisi Rockefeller'in dedesi büyük kapitalist Rockefeller, grev yapan işçilerine karşı Amerikan Hükümeti'nden yardım istemiş, kapitalistlerin her dediğini yerine getirmekle görevli Amerikan Hükümeti'nin gönderdiği askerler de, emir altında tıpkı kendileri gibi emekçi olan kişilere ateş açmışlardır. Bugün de aynı metodlar, haklarını arayan zenci emekçilere karşı kullanılmaktadır. Yüzyıllardanberi beyaz efendileri tarafından tıpkı bir hayvan gibi çalıştırılan, sadece emeklerini değil çok kereler karılarını da beyaz efendilere bir cinsî eğlence aleti olarak vermeğe mecbur edilen, keyif için öldürülen, köpeklere parçalattırılan zenciler, bu insanlık dışı hareketlere dayanamayacaklarını belirttikleri andan itibaren askere alınmağa

kapitalistlerin çıkarlarını savunmak için Amerika'dan binlerce kilometre uzaktaki Vietnam'a gönderilmeğe başlamışlardır. Bu yüzden ki, zenciler Amerika'daki nüfusun sadece yüzde 10'unu teşkil ettikleri halde Vietnam'da çarpışan Amerikan askerlerinin yüzde 30'u zencidir.

2. Sermaye birikimi ve maki-neleşme sonunda artan üretim; satılabilmek için dış pazarlara, ayrıca ucuz ham madde kaynaklarına ihtiyaç duyan değişik kapitalist ülkeler arasında beliren rekabet sonunda kapitalist ülkeler birbirlerini silâh zoruyla altetmeğe

2. Dünya Savaşı sonunda milyonlarca kişi açlık içinde sürünürken, Amerikan sermayesi, bir zamanlar Hitler'i çalgınca tutmuş, desteklemiş, iktidara getirmiş olan Alman

sermayesinin yardımına koşuyor ve örneğin Krupp'u yine emekçilerin başına belâ ediyordu.

3. Kapitalist sömürü altında köle gibi çalıştırılan geri kalmış ülke halkları uyanmağa, haklarını aramağa ve yabancı sermaye ile kompradorlara karşı mücadeleye başlarken bir zamanlar birbirlerini boğazlarını kesmekte hiç tereddüt etmeyen dünya kapitalistleri, Amerika'nın liderliğinde bir araya gelmişler, aralarındaki anlaşmazlıkları hiç olmasa geçici bir süre için unutmak ve uğursuz kuvvetlerini birleştirmek suretiyle millî kurtuluş savaşlarını bastırma teşebbüslerine girişmişlerdir. Bağımsızlığını savunmak için savaşa atılan Türk emekçilerine karşı İngiliz, Fransız ve Amerikan kapitalistlerinin 1919'larda gösterdikleri büyük tepkinin nedeni, sömürge halklarının Türkiye'nin bağımsızlık savaşından ilham alarak kendi kurtuluş savaşlarına başlamaları ve böylece kapitalistleri yurtlarından sürmele-ri ihtimalinden doğan büyük korku idi.

Millî kurtuluş savaşlarını bastırmak için Amerikan emperyalizminin liderliğinde bir araya gelen dünya kapitalistleri, savaş güçlerini arttırmak için her çareye başvurmuşlardır, başvurmaktadırlar. Ame-

asrılık imtiyazlarını tehdit eden bu korkunç toplumsal tehlikeyi önlemek istiyorlarsa, toplam talebi ne bahasına olursa olsun arttırmaya gayret etmelidirler.

Keynes'in tavsiyelerinin kapitalist ekonomiye uygulanması sonunda kapitalist düzenin rasyonel özellikleri tamamen kaybolmuş, her kapitalist toplumdaki dejenerasyon daha da şiddetlenmiştir. Örneğin modern kapitalizmin önderi Amerika'da köpek mamaları, kadın donları, kellik ilaçları, cinsel kudret hapları için her yıl milyarlarca dolar harcanmakta, öte yandan milyonlarca kişi hâlâ sefalet içerisinde yaşamakta, çocuklarına süt, hastalarına ilaç, doktor ve hastane bulamamakta, kapitalistlerin lütfen verdikleri sadakalarla yaşamağa mecbur edilmektedir.

Toplam talebin en çabuk, en tesirli şekilde arttırıldığı endüstri dalı ise, savaş endüstrisidir. Çünkü savaş endüstrisinin çıkardığı malzeme ve tahrip araçları, en kısa zamanda tüketilmekte, böylelikle savaş endüstrisindeki talebin azalması önlenmektedir. Herhangi bir yanlış hesap sonunda savaş endüstrisi Amerikan emperyalistlerinin ihtiyaçlarından fazla üretimde bulunduğu takdirde, ya Amerika'nın bastırmağa çalıştığı millî kurtuluş savaşlarının daki savaş tüketimi arttırılmakta ya da kasıtlı olarak yeni bölgesel savaşlar çıkartılmaktadır.

Amerika'nın silâhlanma için yapılan harcamaları, 1949'da

TABLO: 1 — SİLÂH SANAYİİNİN KÂRLARI

YIL	SATIŞLAR	KÂR
1949	1.132.000.000 Dolar	36.000.000 Dolar
1950	1.388.000.000 "	63.000.000 "
1951	1.979.000.000 "	31.000.000 "
1952	3.731.000.000 "	82.000.000 "
1953	5.120.000.000 "	117.000.000 "
1954	4.927.000.000 "	183.000.000 "
1955	5.188.000.000 "	179.000.000 "
1956	5.637.000.000 "	156.000.000 "
1957	6.913.000.000 "	166.000.000 "
1958	7.079.000.000 "	138.000.000 "

(Kaynak: Aerospace Facts and Figures, 1960 Edition, Aerospace Industries Association)

TABLO: II — 12 ŞİRKETE YAPILAN İHALELER

ŞİRKETİN	İHALE TUTARI
Lockheed Aircraft	1,7 Milyar Dolar
General Dynamics	1,1 " "
McDonnell Aircraft	885 Milyon Dolar
General Electric	824 " "
Noth American	745 " "
United Aircraft	632 " "
American Telephone	587 " "
And Telegraph Boeing	583 " "
Ford Motor	312 " "
General Motors	254 " "
National Broadcasting	214 " "
American Broadcasting	207 " "
Chrysler	81 " "

(Kaynak: Clare Mollenhoff, The Pentagon, 1967)

Savaş kundakçısı kapitalistlerin siyasi iktidarı elinde tutan ajanlarından üçü; Johnson, Rusk ve McNamara bugün Russell Mahkemesi tarafından tıpkı Nürenberg mahkûmları gibi insanlık adına yargılanmaktadır... (Solda), Russell Mahkemesi'nin Kopenhag'daki çalışmalarından bir görünüş (sağda).

12.926.000.000 dolar iken 1969 da 52.755.000.000 dolar'a yükselmiştir. Yani, askeri maksatlarla yapılan harcamalar 15 yıl içinde yüzde 320 oranında artmıştır. 1949'da gayrisafi milli hasılanın yüzde 5'ine eşit olan bu harcamalar, 1964 yılında yüzde 9'a yükselmiştir. Amerikan ekonomisi içinde savaş endüstrisi kadar büyük hızla gelişen bir başka endüstri dahi mevcut değildir.

Silâhlanma harcamalarının kapitalistlere sağladığı muazzam kârlar ise 1 numaralı tabloda gösterilmiştir. Bu istatistik bilgiye göre on yıllık bir sürede savaş endüstrisindeki en büyük 12 şirketin satışları yüzde 525, kârları ise yüzde 284 oranında artmıştır. 1951 - 1965 yılları arasında Amerikan Savunma Bakanlığı, savaş endüstrisindeki şirketlerle 357 milyar dolarlık mukavele yapmıştır. Bu ihalelerin sadece yüzde 13,8'i, yani 49 milyar dolarlık kısmı açık ek-siltme yolu ile verilmiş, geri kalan yüzde 86,4'ü imtiyazlı şirketler arasında doğrudan doğruya anlaşma yoluyla dağıtılmıştır. 1965 yılında Savunma Bakanlığundan en büyük ihaleleri alan şirketler 2 numaralı tabloda gösterilmiştir.

Savunma Bakanlığı ile ilgili olanlar sadece şirketler değil, geri kalmış ülke halklarının kurtuluş savaşlarını bastırarak silâhları, tahrip metodlarını arayan burjuva bilim adamları ve bu satılmışların çalıştıkları üniversitelerdir. Örneğin 1965 yılında silâh araştırmaları için Milli Savunma Bakanlığı John Hopkins Üniversitesi'ne 48,5 milyon dolar, Stanford Üniversitesi'ne 30,1 milyon dolar, 1964'te Üniversitesi'ne 98 milyon dolar, California Üniversitesi'ne 19 milyon dolar, Harvard Üniversitesi'ne 5,8 milyon dolar sadaka vermiştir. (Kaynak: Clark Mollenhof, The Pentagon, 1967).

Amerika'da ortalama olarak 25 milyon kişinin geçimleri doğrudan doğruya savaş endüstrisine bağlıdır. Amerika'daki mühendis ve bilim adamlarının yüzde 58'i savaş endüstrisinde çalışmaktadır.

Bu durum karşısında kapi-

talistlerin silâhsızlanmaya ve barışa taraftar olmalarına inanmak, en büyük safdilliktir. Çünkü silâhsızlanmaya gidilmesi halinde kapitalist toplumlarında savaş endüstrilerinin talebi azalacak, bu talebin azalmasıyla savaş üretimi zorunlu olarak kısıtlanacak, savaş üretiminin kısıtlanmasıyla milyonlarca kişi işsiz kalacaktır. İnsancıl bir plânlamadan yoksun kapitalist toplumlar için, bu gelişim en büyük felâketlerden biridir. Savaş endüstrisinde çalışmakta olan milyonlarca kişi işsiz kalınca tüketimlerini zorunlu olarak kısıyacak, böylelikle savaş endüstrisindeki buhran, diğer üretim dallarına da sıçrayacak, kapitalist ekonomik buhran gittikçe büyüyecek, işsizlik artacak, sosyal sınıflar arasındaki çatışmalar beklenmedik şekilde şiddetlenecektir. Bunu iyi bilen büyük sermaye, federal hükümet, askeri bürokrasi ve büyük sendika ittifakı, Amerika'da silâhsızlanmaya her bakımdan karşıdır. Barışçı olmaları gereken Amerikan işçi sendikaları, liderlerinin kapitalist ajanı olmaları yüzünden olumlu toplumsal özelliklerini yitirmiş, dünya çapındaki emperyalist talandan nasiplenene asalak ve dejenere kurumlar olmuşlardır.

Ayrıca, topyekûn silâhsızlanmanın gerçekleşmesi halinde üçüncü dünya ülkelerindeki kurtuluş savaşlarını bastırmak yada yeni bölgesel savaşlar açmak, kapitalistler için imkânsızlaşacaktır.

Bu bakımdan, özellikle Vietnam'da ve özellikle Ortadoğu'da patlak veren son olaylarda, bölgesel savaşlarda silâh sanayicilerinin kanlı parmaklarını görmemek mümkün değildir.

Bu gerçekleri çok iyi bilen kapitalistlerin ve özellikle Amerikan emperyalistlerinin barışçı olmaları, diğer ülkelerdeki halkların mutluluklarını istemeleri imkânsızdır. Bilimsel delillerle de açıkladığımız gibi, kapitalizm iç istismardan dış istismara yönelerek emperyalist özellikler edinmek, dolayısıyla talancı, yağmacı ve savaşçı olmak zorundadır.

İnsanlık, Amerika'yı 2. defa mahkûm etti

Arslan MENGÜÇ Kopenhag'dan yazıyor

Bertrand Russell Savaş Suçları Mahkemesi'nin ikinci oturumu, Kopenhag'tan 30 kilometre uzaktaki ufak bir Danimarka kasabasında 20 Kasım günü yapılan bir basın toplantısı ile açıldı.

Mahkeme, Danimarka hükümetinin çektiği güçlüklerden dolayı kendisine Kopenhag'ta bütün çabalara rağmen bir çalışma yeri bulamamıştı. Sonunda, Roskilde Kasabası'nda bir işçi sendikasına ait oldukça eski bir dans salonu Savaş Suçları Mahkemesi'nin çalışmalarına verildi.

Fjörville adındaki bu küçük dans salonunun plâstik gazeteci ve dinleyicilere ayrılmıştı. Amerika'nın Vietnam'da giriştiği insanlık dışı katliamı yargılayacak olan Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi'nin üyeleri ise, ancak orkestranın yer aldığı sahne de bir araya gelebildi.

Danimarka basınının mahkemeye gösterdiği olağanüstü ilgiye karşılık bu eski dans salonunun çok küçük oluşu, dinleyicilerin duruşmaları izlerken oldukça güçlük çekmelerine sebep oluyordu.

Öte yandan, basın mensupları ve tanıklar dahi otel bulamıyorlardı. Gerici bir otel sahibi, savaş suçları mahkemesinin çalışmalarını baltalamak amacıyla odalarını hiç bir yabancıya kiralamayacağını ilan etmişti. Ancak bütün bu tertipler, mahkemenin çalışmasına engel olamadı.

Russell Mahkemesi, bu oturumunda şu iddiaları karara bağlayacaktır.

1. Amerikan Ordusu Vietnam'da yeni silâhlar denemekte midir, ya da Cenevre Anlaşması'na göre yasaklanmış bulunan, gaz, kimyasal madde, napalm gibi silâhlar kullanmakta mıdır?

2. Vietnam'lı savaş esirlerine, Cenevre Anlaşması'na aykırı olarak işkence yapılmış mıdır? Sivil halka karşı suç işlenmiş midir?

3. Genocide suçu teşkil edecek şekilde kamplar kurulmuş mudur?

Ayrıca, Tayland, Japonya ve diğer ülkelerin Amerikan saldırıları için kendi top raklarında Amerika'lılara üs verip vermedikleri; Amerika ile müttefiklerinin Kamboçya'nın hükûmetine, tarafızlığını ve toprak bütünlüğünü bozacak fiillerde bulunup bulunmadıkları da bu oturumda görülecektir.

İkinci dönem oturumlarına başkanlık etmek üzere Jean Paul Sartre seçilmişse de, rahatsızlığı dolayısıyla ünlü düşünür oturumlara katılamamaktadır. Bu yüzden kendisine Yugoslav tarihçisi ve hukukçusu Vladimir Dedijer vekâlet etmektedir.

Türkiye'deki Kıbrıs ile ilgili gerginlik dolayısıyla mahkeme üyesi Mehmet Ali Aybar ilk toplantılara katılamadı. İse de, daha sonra Kopenhag'a gelerek mahkeme

divanında yerini aldı. Bilindiği gibi Aybar, iki ay önce, Russell Mahkemesi adına Amerika'nın Vietnam'da işlediği suçları yerinde tesbit etmek üzere tahkikat komisyonu başkanı sıfatıyla Vietnam'a gitmiş bulunuyordu.

Russell Mahkemesi, gündemin birinci maddesini görüşürken, Amerika'nın Vietnam'da kullandığı yeni silâhların bir listesini yapmağa karar verdi. Daha şimdiden listede 67 yeni silâhın adı bulunuyor. Mahkeme üyelerinin ve seyircilerin tüylerini diken diken eden müthiş silâh "ananas bombası", Fransız silâh uzmanı Jean - Pierre Vigier tarafından mahkemeye tanıtıldı.

Mahkemede tanıklık etmek üzere gerek güney, gerekse Kuzey Vietnam'dan 50' den fazla Vietnamlı geldi.

Amerikalı "Black Power" Hareketi'nin lideri Stokely Carmichael, Russell Mahkemesi'nin beklediği en önemli tanıklardan biri idi. Emniyet düşüncesiyle Afrika'nın ismi açıklanmayan bir kentinde saklanan Carmichael, önce Uppsala'ya giderek üniversitede bir konferans verdi. Russell Mahkemesi'nde tanıklık yaptıktan sonra Amerika'ya dönecek.

Mahkeme üyelerinden Pakistan'lı hukukçu Dr. Kasuri, mahkeme adına Amerikan hükûmetine bir telgraf çekerek Roskilde'ye bir temsilci göndermesini istedi. İse de, Amerika'dan gelen giden olmadı.

Savaş Suçları Mahkemesi'nin Genel Sekreteri Amerikalı Ralph Schoenmann, Kopenhag havaalanından geri çevrildi. Sebep, Johnson'un hüsnuna uğramış olmasıydı. Pasaportu bırakıldığı için Danimarka'ya giremeyen Schoenmann önce bir uçakla Helsinki'ye oradan Amsterdam'a geçti. Amerikan resmi makamları ile yaptığı yeni temaslarda da sonuç veremeyince Hollanda Hükûmeti'nden ikamet müsaadesi istedi. Bu son çabasında da muvaffak olamazsa Schoenmann Kanada'ya gönderilecek.

Mahkeme üyelerinden Amerikalı yazar Carl Oglesby, yaptığı bir konuşmada: "Amerika'daki durum geçen Mayıstan bu yana değişmiştir. Yalnız San Francisco'da yapılan bir araştırmada halkın üçte biri Amerikan askeri birliklerinin Vietnam'dan geri çekilmesini istemiştir." dedi.

Mahkemede tanık olarak dinlenen Vietkong Delegasyonu Başkanı Nguyen Van Tien, Amerika'nın "tarihin en büyük suçlusu" olduğunu söyledi. Diğer tanıkların hepsi de Amerika'yı şiddetle suçladılar.

★

Dergimiz açıldığı sırada, Russell Mahkemesi'nin Birleşik Amerika'yı Vietnam'da "Genocide" suçu işlediği için oybirliğiyle mahkûm ettiği öğrenilmiştir.

Kemal SÜLKER

İşçilerin de mutlu

bir azınlığı vardır!

Emekçi kesiminin mutsuz çoğunluğu!

Iktisadi Araştırma Tesisi'nce düzenlenen «Türkiyede emek-sermaye münasebetleri» konulu seminerde konuşan bilim adamları bir kısım sendikacıları kızdırmıştır. İstanbul Tekstil Sendikası, bilim adamı olarak konuşanların ileri sürdükleri görüşleri yersiz bulmuştur. Bu sendikaya göre, Dr. Yılmaz Büyükerşen şunu ileri sürmüştür: «Türkiyede 13 milyon çalışan kitle var. Sanayi işçileri bu kitle içinde bir «mutlu azınlık» teşkil eder. Çünkü nâla 5-6 milyonu aşkın tarım işçilerinin hiç bir güvenlikleri vasa ile düzenlenmemiştir.»

Bu arada Doç. Dr. Nusret Ekin şu görüşü savunmuştur: «Çalışan sınıfın menfaatleri politik yaranmalarla sağlanmak isteniyor.»

Tekstilci arkadaşlardan bir bu görüşlere ateş püskürüyor. Oysa belri yandan kendilerinden söz edilen tarım işçilerinden bir grubun organı, «Tarım İşçisinin Sesi» diyor ki:

«Bugüne kadar işçi, her zaman ayutulmuş, avutulmuş, kıyıda unutulmuş bir oy torbasından başka bir şey değildi. Bugünün genç nesli olan biz işçiler bu gibi olaylara artık paydos dedik, bu böyle bilinmeli.»

Mutsuz çoğunluk

Biliniyor ki, politik iktidarın çıkardığı yetersiz yasalar, kapalı hükümler, karışık deyimler getirdiği için ancak yargı organlarının kararıyla gün ışığına kavuşmakta ve yasaların emekçiler zararına hükümler taşıdığı anlaşılmaktadır. Nitekim 3659 sayılı yasanın 19. maddesine göre çalışan, 5434 sayılı kanun gereğince Emekli Sandığına bağlı olan, Bütçe Kanununa bağlı D cedvelinden ücret alan (7244 Sayılı kanunun 3. Maddesinden yararlanan) ne kadar emekçi varsa; hepsi m e m u r sayılmıştır. Böylece 100.000' aşkın bir «hizmetli» kitle, bal gibi işçi oldukları halde, memur oluvermiş ve işçi sendikası üyesi olma hakkından yoksun kalmıştır. Neden?

Çünkü Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Anayasanın 117. maddesi ile Devlet Memurları Kanununun (No. 657) 4. maddesini böyle yorumlamıştır. Gerçek odur ki, kendilerine şiddetli «memur» luk kıyfi geçirilen yüzbinlerce insan, aslında sanayi işçilerine göre hiç bir hakka sahip olmayan emekçilerdir. Nitekim tarım işçileri de hiç bir kanun güvencesine kavuşmamış-

lardır. O kadar ki, Tarım ve Köy Bakanlıklarına bağlı çeşitli devlet kuruluşlarında çalışan işçilere bile, toplu sözleşme ile tanınmış görülen haklar verilmemekte ve sendikalar mahkemelere başvurmak zorunda kalmaktadırlar.

Toprak ağalarına, yerli sömür-cülere ve aracı tüccarlara dayanan politik iktidarların tarım işçilerine ve genellikle tüm emekçilere sosyal ve ekonomik haklar tanımayacağını kafalara «dank!» demesi gerekir. Ve gerekir ki, ufak tefek haklarla oyalanan endüstri işçilerinin yöneticisi durumunda olanlar, bilim adamlarından gerçekleri dile getirenleri kızmak yerine, olup bitenlerin derinlerine inecek bilinci edinmeye önem versinler.

İşçiye ihanet

10 milyona yakın tarım işçisi için 1946'dan beri ne yapılmıştır?

Çok eskilerde kurulan «Seyhan Tarım İşçileri Sendikası»nın maksat ve gayesi şöyle özetlenmiştir:

«● Üyeleri adına ferdi ve toplu sözleşmeler akdetmek ● Tarım İşçileri Kanununun çıkarılması için hükümet nezdinde teşebbüslere geçmek ● Tarım işçilerinin muayyen bir saat çalışmalarını temin etmeye çalışmak ● İşçilerin işyerlerinde yatıp kalkmaları için sıhhi tesislerin vücuda getirilmesine çalışmak ● Türk iktisadiyatının temel kaynağı olan emek sahibi işçiye gayri insani muamele yapan işverenlerle kanunî yollardan mücadele etmek, gerekirse bu gibiler hakkında zecri tedbirler almak ve protesto mitingleri tertip etmek ● Sıcak iklim şartları altında çalışan tarım işçilerinin hastalanması halinde, derhal tedavisi için merkezde bir revir açılması, kesif işçi mintakalarına gezici sağlık ekipleri gönderilmesi için Sağlık Bakanlığı nezdinde teşebbüse geçmek ● Tarım işlerinde çalışan işçilerin, diğer sanayi kollarında çalışan işçiler gibi anahık, hastalık, kaza ve iltihaplı sigortalarından istifade etmelerine çalışmak ● Tarım işçileriyle işverenleri arasında çıkacak hukukî davaların İş Mahkemelerinde bakılmasına çalışmak ● Tarım işçilerinin ücretlerini düşürmek için birleşen işverenlerle kanunî

yollardan mücadele etmek ● Tarım işçilerinin iş şartlarını Çalışma Bakanlığının teftiş ve mürakabesini sağlamak.»

Acaba bunlardan hangileri gerçekleştirilebilmiştir?

Kolaylıkla «Hiçbiri» denebilecek durumda iken, sadece endüstri işçilerinin sorunlarına kulak verip ve bir kısım devlet sektöründeki işçilerin özel sektördeki göre iyi durumda oluşunu görüp herşeyi yolunda kabul etmek her halde geri kalmış toplum sendikacılığına yakışır bir hareket değildir.

Dahası var:

Türk - İş Genel Sekreterinin de, işçilerin konut sorununa güya cevap verecek bir karardan dolayı «Çalışma Bakanlığının yanındayız» yollu demek vermesi aynı yanlış değerlendirmenin sonucudur. Aslında İhtiyarlık Sigortası Kanununa dayalı olarak mesken kredisi verilme olanaklarını Çalışma Bakanlığı, işçiler aleyhine tüzüklerle, anlaşmalarla yürütmüştür. Şimdi, binde bir işçiye yarayacak bir ferdi kredi yolu açılırsa, Çalışma Bakanlığının genel tutumunu unutup bütün varlığınıza Çalışma Bakanlığının ve de hükümetin yanında yer aldığımızı söylemek, kendi kendimizle çelişmeye düşmek olur.

Oyalama

Tarım işçilerini örnek almağa devam edelim:

Daha 1949 yılı Kasımında Ankara'dan verilen bir haber, Çalışma Bakanlığının, tarım işçilerinin İş Kanunu kapsamı içine alınacağını bildiriyordu. 1950 yılında seçim olacağı için, CHP iktidarı bu habere meded umnuştur. CHP tarım işçilerini yasa güvencesine kavuşturmadı. 1952'de D.P. iktidarı işbaşında iken maliyeti taş çatlasa 120 kuruşu geçmeyen pamuğu 1951'de kilosu 723 kuruştan satanlar tarım işçilerine günde 323 kuruşluk asgari ücreti vermemek için direnmişlerdi. D.P. iktidarı ne asgari ücret komisyonu kararını uygulatabilmiş, ne de 1952'de bile 2 milyon bula tarım işçileri için koruyucu tedbirler alabilmişti.

İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun Danışma Kurulunda 1953'te Tarım İşçileri Komisyonu şu temennileri sıralıyordu:

1 — Tarım İş Kanunu çıkarılsın. Bu kanunla «aracı» ların du-

rumu bir düzene konulsun.

2 — Tarım bölgelerinin tümünde asgari ücretler tesbit edilsin ve uygulansın.

3 — Mevsimine göre göç ederek hayatlarını kazanan tarım işçileri için ucuz barınaklar kulsun.

4 — Tarım işçilerinin çalışma süreleri dondurulsun, doğacak anlaşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülsün.

Kurtuluş yolu

Bütün bunlar da kâğıt üstünde kalmıştı. 1954'te Çalışma Bakan Erkmén, tarım işçileri için hazırlanan projenin ele alınacağını bildirmişti. Bu tarihten 11 yıl sonra, yani 1965'te Çalışma Bakanı Ecevit aynı konuya değinmek ihtiyacı duyuyor ve gazeteler de Bakanın demecine bakarak, «Tarım İş Kanunun bu yıl tatbika konulacak» diyebiliyordu. (Yeni Gazete, 7 Ocak 1965). Ne acıdır ki, CHP organı Ulus, CHP'nin muhalefette bulunmakta olduğu şu 1967 yılının 28 Martında bir gerçeği dile getiriyordu:

«Tarım işçilerinin aylığı sadece 37,5 - 50 lira.»

Tarım - İş Sendikasının bildirisini veren gazetede şu gerçekler açıklandı:

«Türkiye'de en zor şartlarla çalışan, buna mukabil kanunların himayesinden yoksun olan işçi, tarım işçisidir. Güneşin doğmasıyla başlayıp, batmasıyla biten bir çalışma günü sonunda tarım işçisinin eline geçen para meselâ, mevsimlik işlerde çoğunlukla beş liradır. Üstelik, tarım işçisi bu parayı yılm ancak üç - dört ayında elde edebilir. Daha kısa bir deyimle, tarım işçisinin yıllık kazancı 450-600 liradır. Buna göre bir tarım işçisi ayda ortalama 37,5-50 lira ile geçinmek zorunda kalmaktadır.»

İşçiler, kendilerinin yasa yapıcı olmadıkları dönemlerde içinde bulundukları sefaletle dile getirme özgürlüğüyle yetinirlerse işler yoluna giremez. Hatta böyle olabilir ki, endüstri işçilerinin elde edebildiği bazı hakları abartıp tarım işçilerine göre onları «mutlu azınlık» sayan bilim adamı da çıkabilir, bunu doğru görmeyen ve hırslanan sendikacı da... İşçi sınıfını bilinçlendirme ölçüsünde bu yozlaşan gidişin ömrü kısılabılır kanısındayız.

AST'ın yeni oyunu, Küçük Burjuvalar'da Ayberk Çölok, Işık Toprak, Cella Toyon, Ülkü Toprak, Tunca Yönder.

Küçük Burjuvalar

Kuruluşundan bu yana, toplum sorunlarına eğilen oyunları sahnelemekte büyük bir titizlik gösteren Ankara Sanat Tiyatrosu, tutarlı bir adım daha atarak Ankara seyircisine Maksim Gorki'nin «Küçük Burjuvalar»'ı sundu.

Ankara seyircisinin karşısına ilk kez çıkmakta olan «Küçük Burjuvalar»da Çehov'un etkisi

görülmüyor. Küçük Burjuvalar'ın kişileriyle Çehov'un kişileri büyük benzerlikler gösteriyor. Bu oyununda Gorki de, Çehov gibi, burjuvazi düzeninde kurumların ne denli bir çöküntü, yıpranma içinde olduğunu ortaya koyuyor. Hayat, pis bir suyun akışı gibi bulanık bir biçimde, yavaş yavaş geçmektedir. Toplumun kişileri üç tip tir: İyiler vardır, yalnız iyilik

düşünen; kötüler vardır ve bunların yanı sıra «Eylem» kişileri vardır, bunlar düzeni değiştirme çabası içindedirler...

«Küçük Burjuvalar» bu üç grubun çatışması üzerine kurulmuş. Kişiler rastgele, kural dışı tartışmalar, Gorki'ye göre «bu, oluşumun bir gereğidir. Bu tartışma ortamında düzen yavaş da olsa değişecektir. Düzenlerin kurulmasında temel olan şey tartışmadır. Düzenin değişmesi için kişilerin çok güçlü olmasının gereği yoktur. Bir gün bütün engeller aşılabılır.»

Küçük Burjuvalar'ın hem çeviricisi, hem de uygulayıcısı olan Güner Sümer, oyunu sahnelerken seyirciyi bunaltmama endişesine kapılmış. Dört perdelik oyunu iki perdeye indirirken aradaki boşlukları tablolarla kapatmaya çalışmış. Ancak bu uygulama oyunun seyircinin bağlantısını koparıyor. Seyirci sık sık oyunun dışında kahıyor. Güner Sümer, uygulamada Gorki'ye sadık kalsaydı oyun muhakkak daha etkileyici olurdu. Sümer'in sahne düzeni ve yorumu da Gorki'yi değişik bir biçimde yansıtıyor. Gorki'nin güçlü kişileri, yumuşak, kendilerine olan inanç ve güvenlerini yitirmiş olarak çıkıyor seyircinin karşısına.

Oynanış yönünden ise AST oyuncularını kutlamak gerekli. Gorki'nin oyunları, oyuncusundan, sahne düzenine, ışığından dekoruna kadar tam bir ekip çalışması gerektirir. Bütün güçlüğüne rağmen AST bu bütünlüğü kısmen başarmış. Küçük aksamalara rağmen Gorki'nin gerektirdiği kadro çalışması hemen göze çarpıyor.

Özellikle Ayberk Çölok, Işık Toprak, Kamran Usluer, Rana Cabbaz, Tunca Yönder ve Elif Türkan Çölok, Gorki'yi yorumlamakta başarı gösteriyorlar.

Sonuç olarak, Gorki'nin Ankara'da ilk defa oynanan «Küçük Burjuvalar» için yeni sezonun her bakımından en iyi oyunu denebilir.

Halit AYKER

Toplatılan Kitap!

LENİN: SEÇME YAZILAR

Beraat etti. Kitapçılarıdan arayınız. 6 lira.

İsteme adresi: GERÇEK YAYINEVİ - P.K. 655 - İSTANBUL
Not: Tek kitap isteyenlerin 6 liralık posta pulu göndermeleri.
ANT Der.: 373

(Yeni Ajans: 8309/370)

İMECE

Hiç ses vermeden; Altı sene köy sorunlarını yansıtan İMECE'nin 80 inci sayısı çıktı.

Bu sayıda: C. Anaf Kansı, Dursun Akçam, Nebi Dadaloğlu, Talip Apaydın, Ali Dündar, Gökçedağı, Sadık Deniz, Baki Aydın, Metin Demirtaş, daha bir çok yazı ve güçlü şiirlerle...

İMECE'YE ABONE OLUNUZ, ABONE BULUNUZ.
Yıllık abone: 12,50 T. L.
P. K. 373 ANKARA

ANT Der.: 372

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

ADEMI

Yoksul bir Bektaşî olan ve tarihe yazdığı renkli hicivlerle giren halk şairi Ademi, bir gün aç karnına Sivaz çarşısında bir aşağı bir yukarı gezinirken, gözüne büyük bir lokantanın önünde toplanmış bir halk kalabalığı ilgisiz.

Kalabalığa yanaşır, bakar ki herkes lokantanın içine bakıyor. O da bakar. Ve içerde üç beş süslü adamın güle oynaya etli sütlü yiyip içtiklerini görür.

Ademi, içerdekilerin kim olduklarını merak ederek oradakilere sorar. Aldığı cevap şöyle olur: «A erenler, tanımadın mı? Bunlar, sultanın kulları...»

Ademi bir «yasa» çeker ve giderek bir köşede hincini sazından alır:

UTAN

Bu kullar, «Sultanın kulu» diyorlar
Utan Tanrı, kendi kulundan utan.
Yağlı börek yeyip atlas glyorlar
Utan Tanrı, kendi kulundan utan.

İşin az, aşın az, biraz düşün az.
Yutkunmak için mi yarattın boğaz?
Yalvardık, ağladık kalmadı avaz
Utan Tanrı, kendi kulundan utan.

Fakire cehennem, zengine cennet
Beşerin başına sarmışsin cinnet
Kula kul olanda sana ne minnet
Utan Tanrı, kendi kulundan utan.

Senin bu etliğin ölümden öte
Esirettin bizi ekmeğe ete
Kıskandık, imrendik ağanın ile
Utan Tanrı, kendi kulundan utan.

Bu sözü burada ADEMI söyler
Sanma ki seninle yarenlik eyler
Dünyayı bölüşmüş paşalar beyler
Utan Tanrı, kendi kulundan utan.

İyi planlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtma faaliyeti bir müessese için meşaf kapier olmaktan çıkar; karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

(Basın: 26546/369)

Hezimete uğrayınca Sol'a saldırıyorlar!

OHA! OHA!

NATO, Amerikan emperyalizminin en güçlü organı olarak kurulmuş ve bu örgüt üyelerini istismar hedefi güdüyor.

Oha! Çok affedersiniz, ağızdan kaçtı.

Herkes bilir ki, NATO, 1947'deki o azgın halde bulunan komünist emperyalizmine karşı Batı dünyasının bir savunma paketi olarak kurulmuştur. Bu örgütün kuruluş sebebinde Amerikan emperyalizminin değil, komünist emperyalizminin yattığı öylesine açıktır ki o günlerin üzerinden ancak yirmi yıl geçtiği için her şey hafızalarda öylesine canlıdır ki, aksini iddialara, lütfen söyleyin. «Oha!» dan başka ne denir?

METİN TOKER
(Milliyet — 29.11.1967)

Kıbrıs davasını bir kaleme ikinci plâna itmekte tereddüt etmemiştir: «Aşırı solcu gazetelerde NATO ve Amerika aleyhtarı öyle fıkralar, öyle makaleler intişar etmiştir ki, komünist âleme mensup gazetelerin hiçbirinde bu derece NATO ve Amerikan düşmanlığı yapıldığını zannetmiyorum. Bunlar, Rus efendilerinden tam numara almış olduklarından emin olabilirler. Kıbrıs hadisesi dolayısıyla yapılan bu neşriyat ve gösteriler dikkatli bir eylemeden geçirilirse, o zaman faltaşı gibi gözümüzü açacak bir netice ortaya çıkıyor: İçimizdeki komünist faaliyetlerin azgınlığı, Kıbrıs davasından daha mühim hâle gelmiştir.»

Tercüman'da Ahmet Kabaklı da, sola şöyle saldırmıştır: «Şimdi bizim komünistlerin neden belli kuşaklı cengaver kesildikleri anlaşılıyor mu? Orduyu ve milleti müvazce kıskırtmağa kalkan bu cihangirliğin altında Rusya'nın büyük hesapları yatmaktadır. Türkiye bir başka NATO devleti ile vuruşturulacak, askeri ve iktisadi gücümüz en az onbeş yıl gerliycektir. Mütevaciz Rusya ve peyklerine karşı en büyük savunma kalesi olan NATO'nun sağlam kanadı çöktürülecektir.»

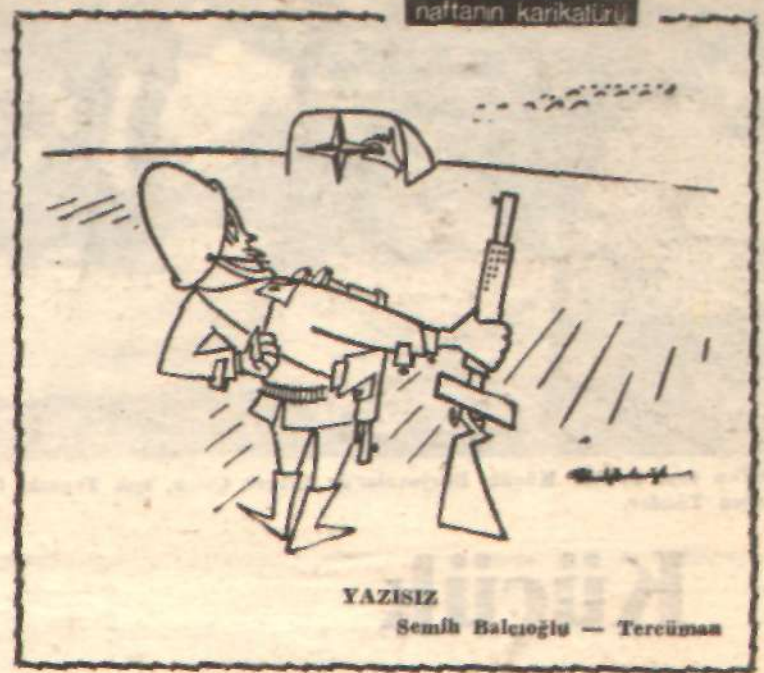
Yeni İstanbul'da Tarık Buğra da vatandaşları, solcular aleyhine kıskırtmağa çalışmaktadır: «15 Kasım olayları bizlere vatandaşlık vazifelerimizden en büyüğüne hatırlatmış olmalıdır. Bizim içimizde millet hayatımızın kriz günlerinde birer bozguncu unsur olmaktan başka hedef gütmeyen hain ve kuş beyinliler besliyoruz. NATO Yunanistan'a, Amerika Yunanistan'a, Birleşmiş Milletler Gene Yunanistan'a baskı yaparken biz,

Yunanistan'ı değil, Makarios'u değil, NATO'yu, Amerika'yı ve Birleşmiş Milletleri, bize düşman kabul ettirmeye çabalayan gazeteler ve politikacılar gördük. Asıl acısı, bunlara katlandık.»

Aynı gazetede Osman Yüksel Serdengeçti de, ülkedaşını desteklemiştir: «Türk milleti Amerika'yı da bilir, Moskof'u da... Rusya bizi katliyen tutmaz. O sokaklı solcular ve sol gazeteciler, Türk milletini, Türk tezhil tutuyor gibi gösteriyorlar, Rusya'nın hedefi bizi de, Yunanistan'ı da savaşa sürüklemek, böylece iktisaden çöktürmek, bu ülkelerde komünizmi kolayca yaymak ve Yunanistan'daki kendine düşman cuntacıları alaşağı etmek, NATO'nun bu cephesini çöktürmektedir.»

Dünya'nın eyyamcı yazarı Bedîî Faik de solculara verip vermiştir:

«Mao'cu sapık düşünür ki, Türkiye'yi sol gayyasına en çabuk yuvarlayacak tek ve kestirme yol, harptir. Çünkü onun maksadı, Kıbrıs Türk'ünün kanını temizlemek, Türkiye Türk'ünün bembeyaz alına bir kızıl damga vurmak. Rusçu çarpık düşünür ki, Fransa hazır NATO'dan kop-

YAZISIZ

Semih Balcıoğlu — Tercüman

muştur. Bir de Türkiye - Yunanistan harbi olursa, bu NATO'nun tamamen çökmesi demektir. Çünkü onun maksadı Kıbrıs'ı Türk yapmak değil, Türkiye'yi Rus yapmak!..

Bâbü'lîde Sabah'ta N. Mustafa Polat da NATO'yu şöyle savunmuştur: «Türkiye'deki solcular da harp taraftarı oldular. Muhtemel bir Türk - Yunan harbinde onların birkaç türlü hesapları vardır. Bir defa harp edecek iki memleket NATO câmiasına dahildir; bu bakımdan NATO'da bir parçalanma olacaktır. NATO'nun Ortasark siyasetine ağır bir darbe teşkil edecek bu harp, bizdeki sosyalistler tarafından sadece bu maksatlarla istenmektedir.»

Yeni Gazete'nin bir hafta önce NATO'ya ateş püsküren yazarı Hikmet Bil de, NATO savunucusu kesilmiştir: «Şimdi Türkiye gelecek yıl NATO'da kalıp ya da çekilme kararı arifesindedir. O halde Kıbrıs savaşını TIP'in körüklemesi, NATO'dan bu memleketin eninde sonunda çıkması için yeterli bir ortam yaratılabilir. Madem böyle bir fırsat ele geçmiştir, şimdi aşırı solcu kalemler bu ortamı yaratmak için TIP'in arzusu na uygun, bir şekilde yazıları ile işlemelidirler. Nitekim bu epeydir böyle devam etmektedir. Ben tersine Amerika ile de, NATO içinde de olsa hayasiz ve bağımsız bir politikayı Türkiye'nin pekâlâ yürütebileceğine inanırlardım.»

Oysa, Türkiye'nin NATO içinde kaldıkça ve Amerika'ya

bağımlı oldukça en hayati milli meselelerini dahi çözümlenemeyeceği, son fiyatı gören herkesin anlayabileceği kadar açık bir gerçektir.

Solcu yazarların ve politikacıların hatası, Amerika'ya

Tövbe... Tövbe...

Rumlara 5 şart koymuştuk. Müslümanlığın da şartı 5'ti...

Şimdi şartları 13 yapmışız.

Ee... Herifler dinden imandan çıkardı bizi.

8.

(Tercüman — 29.11.1967)

küçük çıkarları için köpeklik derecesinde bağı olan sağcıların hiç değilse milli meselelerde tutarlı olacaklarını zannederek, ANT'nın ısrarlı uyarılarına rağmen, savaş kampanyasına katılmış olmalarıdır. Bunun büyük hata olduğu çok geçmeden anlaşılmıştır.

Sağcı basının tutumu gerçeği bir kere daha ortaya koymuştur:

Kirli çıkarları peşinde her türlü manevrayı büyük bir cür'etle çeviren sağ kanat, aslında ne yaptığını pekâlâ bilmektedir ve dar boğazlarda desteğini istismar ettiği sosyalistleri, netice ister zafere, ister hezimete olsun, ilk fırsatta arkadan vurmakta tereddüt göstermeyecektir.

Kıbrıs'ta nurcular olsaydı

Kıbrıs'taki 120 bin Türk armut mu topluyor? Türkler için bir Makarios, bir Grivas yetiştiremediler. Falan, feshmekân vaz ya diyebilirsiniz. Bırakın şu alkolikleri canım... Mücahitlik neye, onlar nerde...

Kıbrıs'ta ilk Osmanlılar gibi imanlı ve heyecanlı 12 bin kişilik olsaydı bakın ne olurdu. Meselâ on bin Nurettin olsaydı, gazetelerde şöyle havadisler okuyacaktınız:

— Makarios isimli bir papaz, Rumları ihtilale teşvik suçundan Lefkoşe kilisesi önünde asılarak idam edildi.

— Kıbrıs Reisicumhuru müftü (.....) Efendinin beyanatı:

— Kıbrıs içinde tek komünist bulunmayan huzur ve refah dolu bir ülke. İnşallah bunca felâketlerden sonra intibaha gelirler ve İslâma sarılırlar.

MEHMET ŞEVKET EYGI

(Bugün — 27.11.1967)

Müjde!?

Türk milleti sana müjdetler olsun! Zafer bizimdir!

Türkün haklı, açık, Ak deniz suları gibi berrak davasını bulandıranlar, Enosis sevdasıyla sislere, karanlıklara gömmek teyzenlerin davası artık bitmiştir.

Kıbrıs Türktür, Türk kalacaktır. Türk Ordusu Kıbrıs'ı mutlaka alacaktır.

Zafer bizimdir!

SERDENGEÇTİ

(Y. İstanbul - 28.11.1967)